

Milan Mihaljević
Staroslavenski institut
Demetrova 11, HR-10000 Zagreb

NOVLJANSKI DVOLIST BREVIJARA IZ 14. STOLJEĆA

U članku se opisuje dvolist hrvatskoglagoljskoga brevijara pronađen u Novom Vinodolskom. Na temelju iluminacije, paleografskih i jezičnih podataka dvolist se može datirati polovicom 14. st. Mnoge paleografske i jezične crte, a osobito iluminacija, povezuju ga s krčkim glagoljskim kodeksima 14. stoljeća. Stoga autor pretpostavlja da brevijar kojemu je dvolist pripadao potječe s Krka ili da mu je pisar bio neki krčki glagoljaš. To je najstariji hrvatskoglagoljski rukopis koji se danas nalazi u Vinodolu, a važan je i kao pokazatelj postojanja još jednoga velikog hrvatskoglagoljskog brevijara.

1. Uvod

Dana 16. svibnja 1998. godine, za studentske ekskurzije po Vinodolu, pokazao nam je novljanski župnik Ivan Peranić kodekse i fragmente koji se čuvaju u njegovu župnom dvoru. Među fragmentima uočio sam i jedan dvolist brevijara koji dosad nije bio evidentiran i poznat znanstvenoj javnosti. U srpnju iste godine preuzeo sam taj fragment od župnika i donio ga u Zagreb, gdje je u Središnjem laboratoriju za fotografiju, mikrografiju i reprografiju Hrvatskoga državnog arhiva snimljen i evidentiran.¹ Mikrofilm je pohranjen u Hrvatskom državnom arhivu, a kopiju snimaka dobio je i Staroslavenski institut u Zagrebu. Nakon toga vratio sam fragment u Župni ured Novi Vinodolski, gdje će se i ubuduće čuvati.

2. Opis

Dvolist pergamene visine je 34,5 cm i širine 25,5 cm. Na oba je lista 8 cm od gornjega desnoga ugla uz sam rub rupica promjera 0,5 cm. Više je na njima (osobito na prvom) manjih rupica od crvotočina. Dvolist je vjerojatno služio kao omot (košuljica) nekoga spisa. Pri dnu su strane obrojčene žigom kao i svi

¹ Snimanje je obavljeno 21. srpnja 1998, a snimatelj je bio Nenad Stojčić.

novljanski glagoljski kodeksi i fragmenti. Onaj tko je paginirao fragment nije čitao tekst, jer paginacija ne odgovara sadržajnom redoslijedu strana. Prvi je list zapravo onaj čije su strane označene brojevima 3 i 4, a drugi onaj čije su strane označene brojevima 1 i 2. Oba su lista ispisana s obje strane. Tekst je pisan u dva stupca visine 27 cm (najviše do 27,3) i širine 9 cm. U svakom je stupcu 27 redaka, a razmak je među njima 5 mm. Visina je osnovnih slova 5 mm, početnih 7 mm, 9 mm ili 1 cm. Sva su slova pisana crnom bojom, a početna slova i rubrike ispunjene su crvenom bojom. Dvolist neće biti dio Kukuljevićeva Vinodolskoga brevijara iz 1485, u kojemu nedostaje taj dio Sanktorala, jer nisu iste dimenzije listova (tamo 39,5 × 28,7), ima manje redaka u stupcu nego Vinodolski brevijar (33 retka), a pismo je za više od sto godina starije. Inače slične su mu s Vinodolskim brevijarom dimenzije stupaca (tamo 27,5 × 9,3 cm) i veličina slova (5 mm). Na prvom je listu ispod stupca 1a na margini inventarni zapis kurzivnom glagoljicom u tri retka

pšenic(e)	-----	s ²
ječmika	-----	s
zobi		s

Drugih zapisa, osim toga, nema.

3. Inicijali

Na dvolistu je 13 manjih inicijala. Svi su pisani crnom bojom, a onda pojačani ili ispunjeni crvenom. Kod inicijala *S* u stupcu 1a osnovni oblik slova samo je pojačan crvenom bojom, a jedini je ukras kuglica (biser) na vrhu slova. Visina mu je tri retka. Potpuno je jednak s njim i inicijal *S* u stupcu 2b, jedino nije oštećen pa je jasno vidljiv. Inicijal *I* u stupcu 1a čine dvije palmete koje se preklapaju (gornja preko donje) i ispunjene su crvenom bojom. Visok je također tri retka. Inicijal *I* u stupcu 1b drukčiji je od njega. Sastoji se od starijeg oblika slova (trokut i krug) i nije ispunjen crvenom bojom, već su samo crne crte pojačane crvenom bojom. Visok je također tri retka i visi na prečkici koja je omeđena šerifima. Inicijal *T* u istom stupcu visok je dva retka i obično je slovo III kojemu su crne crte pojačane crvenom bojom, a očiće mu vise na prečki koja je omeđena šerifima. Prečkica na kojoj visi i prostor među očicama tvore upisano latinično *T*. Inicijal *V* na dnu istog stupca spušta se ispod zadnja dva reda. Izgleda kao obratno okrenuta violina (ili gitara). Osnovne su crne crte pojačane crvenim crtama. Ukras mu je valjda biljni, iako to nije sasvim jasno. Inicijal *Č* u stupcu 1c visok je četiri retka. To je stariji oblik slova kojemu su osnovne crne crte pojačane crvenima i to je sve. Inicijal *V* u stupcu 1d u obliku je srca. Unutar su polovica dvije polupalmete. Međuprostor je ispunjen crvenom bojom. Visok je dva i pol retka. Inicijal *T* u stupcu 2a visok je također dva i

² *S* vjerojatno stoji za »stari«: star je mjera za žitarice.

pol retka. Izveden je kao biljni motiv. Umjesto očica dvije su palmete koje vise s prečke koja je također biljni ornament preko kojega su na svakom kraju po dvije alkice (prstenovi). Okolo je crvena boja. Tu se dobro vidi da je crvena boja vjerojatno kasnije dodavana kistom, tj. da je kodeks »doscinobran« nakon pisanja. Inicijal *M* u stupcu 2b visok je dva retka, bez ukrasa je, samo su osnovne crne crte pojačane crvenima. Središnja crta završava prečkom koja je spaja s krakovima, tako da unutarnji slovni prostor ima oblik srca, a krakovi završavaju kružićima. Inicijal *S* u istom stupcu već je opisan. Inicijal *T* u stupcu 2c isti je kao i onaj u stupcu 1b samo je malo veći. Inicijal *I* u stupcu 2d čine dva trokuta koja vise na prečki koja je omeđena šerifima i preklapaju se (gornji je trokut preko donjega). Unutar oba trokuta ucrtane su palmete, ali nisu ispunjene crvenom bojom, već su samo osnovne crne crte pojačane crvenima. Najveći je i najviše ukrašen inicijal *B* na samom kraju stupca 2d, koji zauzima četiri posljednja retka i još ide ispod barem za visinu jednoga. Osnovne crne crte pojačane su crveno. Okomita stapka ima prsten u obliku četvrtaste zdjele, a završni desni krak završava skromnom polupalmetom. Oko inicijala podijeljeno je udvostručenim crvenim crtama (pisanim tankim perom) na četiri trokuta u koja su ucrtani biljni motivi (u dva palmete, a u rubne polupalmete). Donji je trokut bitno manji nego ostala tri. Za sve inicijale mogu se naći paralele (isti oblici) u krčkim kodeksima 14. stoljeća: vatikanskom misalu *Illirico 4* (*M Vat4*), 1. vrbničkom brevijaru (*Br Vb1*), 2. vrbničkom brevijaru (*Vb2*), i Brevijaru Vida Omišljanina (*VO*).³

4. Pismo

Pismo je pravilna (dvocrtna) ustavna hrvatska glagoljica 14. stoljeća, relativno velikih slova. Gornja je crta sasvim poravnata, a donja je mjestimice još blago *valovita*. Iznad gornje su crte samo kvačice slova *ññ*, gornja očica slova *ññ*, apostrofi i tittle, uspravne spojenice i često (ali ne uvijek) srednja uspravna crta slova *ññ*. Donju crtu probijaju samo uspravna lijeva crta slova *ññ* i završna (doljnja) crta slova *ññ*. Štapić se najčešće još nije spustio do dna retka. Karakteristično je supostojanje (ponekad i u istoj riječi) starijih i novijih oblika istog slova, tj. oblika svojstvenih rukopisima prve polovice 14. st. i onih druge polovice 14. i početka 15. st. Tako se pojavljuje stariji oblik slova *ññ* s trokutastom i mlađi s četvorinastom gornjom očicom. Slovo *z*, koje izgleda kao latinično poluuncijalno *h*, ima također dva oblika, stariji s dva koljena i mlađi s jednim koljenom. Spojnice slova *ññ*, *ññ* i *ññ* nisu uvijek posve horizontalne, što može biti dobar pokazatelj starine. Poprečna crta slova *z* i *z* ide iz dna uspravne (haste) i zatvara s njom oštar kut. Dno slova *v* dvouglato je (odsječeno), što je karakteristično za spomenike do polovice 14. st., a tek rijetko i nešto kasnije.⁴ Rjeđe se

³ Vidi sliku 1.

⁴ Usporedi Štefanić 1969:13.

pojavljuje i oštro **ʋ** s karakterističnim nagibom koje supostoji s njim već od 13. st., a kasnije je sasvim prevladalo. Hrbat (polukružić) slova **ʒ** često nije spušten do dna slova. Slova **ʒ** i **ʒ** imaju lomljen desni bok, a slovo **ʒ** izgleda kao osmica. U početnim se slovima često čuvaju stariji slovni oblici.⁵ Sva se početna slova spuštaju duboko ispod donje redačke crte. Neka probijaju i gornju crtu, dok su druga poravnata sa slovima u teksturi. Zbog datiranja je potrebno spomenuti i ligature. Zabilježio sam 29 različitih dvočlanih i samo dvije tročlane ligature. Vodoravne su dvočlane *üž, gd, zv, hv, lv, zd, vt, žd, tv, dv, pl, vd, ži* (broj 17), *vl, tl, gl, zl, ml, vž*. Uspravne dvočlane *tr, po, pr, iž, do, go*. Poluadekvatne dvočlane *nž, nd, fl*. Tročlane su ligature *zml, zdv*. Jako je za starinu fragmenta važna činjenica da nema četveročlanih (ili čak peteročlanih) ligatura i da su tročlane jako rijetke kao i činjenica da su rijetke neadekvatne i da nema dodirnih ligatura. U stupcu 1c pojavljuje se ligatura *ml* sa starim, granatim *m* (**ꝑ**), a u stupcu 2a ligatura *iž* sa starim desetičnim *i* (**ꝑ**). Sve to ukazuje na starinu fragmenta i da ga se mora datirati barem u polovicu 14. stoljeća.

5. Sadržaj

Dvolist je dio brevijara iz dijela *Proprium sanctorum*. Prvi list sadržava dio službe na dan sv. Tome apostola (21. prosinca), a drugi završetak službe na dan sv. Marcela pape (16. siječnja) i početak službe u čast sv. Antunu opatu (17. siječnja).

6. Jezik

Primarno i sekundarno jaki poluglasovi pišu se štapićem ili rjeđe apostrofom: *podobn'; nevêrn'; vêr'n'; sđê, vsbgda, sv čbstiü, sv č'stiü, čbst'; v̄vêki, bliznbc'; dvvr'mi, tbgda, sđdêeno, prišbd, v̄zvêsti, sv p̄sni, v' vas'; svzdatela, svzdatel̄v, obv̄ce, mimoš̄dših'; ne k̄sniši, v̄piti*. Zabilježio sam tek jedan primjer vokalizacije poluglasa kao *a*, u stupcu 2c *v tažde časv*. Slabi su poluglasovi izgubljeni. Ako se koji put na njihovu mjestu i pojavi apostrof, da on nema nikakvu glasovnu vrijednost najbolje pokazuje primjer *z' b(o)žieü*, u kojem je *z'* postalo od prijedloga *sv* jednačenjem po zvučnosti sa susjednim suglasnikom *b*, što je moguće samo ako je poluglas izgubljen. Na kraju je riječi najčešće apostrof kao i u najstarijem hrvatskoglagojskom misalu, vatikanskom *Illirico* 4 iz prve polovice 14. st., koji potječe iz Omišlja na otoku Krku, i najstarijem hrvatskoglagojskom, 1. vrbničkom brevijaru s početka 14. st.⁶ Poluglas se pojavljuje i kao oznaka jotacije u

⁵ Na primjer slovo **ꝑ** u stupcima 2a i 2b i slovo **ꝑ** u stupcu 2d imaju oble očiće, a visoka im je (kod slova **ꝑ** duboka) spojnica dvougata (odsječena). Slovu **ꝑ** u stupcima 1c, 2a, 2b i 2d očiće su međusobno sasvim razmaknute. Na stariji oblik asociira i slovo **ꝑ** u stupcima 1c i 2a itd.

⁶ Fragment s ta dva kodeksa povezuje i navedena tendencija da se jaki poluglasovi

primjerima *dvêkon že, d'êkona, d'êvol'* i sl., kako je uobičajeno i u drugim hrvatsko-glagoljskim kodeksima. Valja upozoriti i na tendenciju nebilježnja poluglasa u završnom slogu, na mjestu gdje je u suvremenom hrvatskom nepostojano *a* (*vênc', misl', užasn' i dêvol'*), kao i na jedan primjer vokalizacije tzv. napetoga jera kao *e* u riječi *dostoēn'* u stupcu 2b⁷, što je također osobito karakteristično za krčke glagoljske kodekse.⁸ I pisanje grafema *ü* (ϣ) umjesto *u* (ϣ) iza suglasničke skupine *žd* u primjeru *meždü* u stupcu 1c kao i reflektiranje staroslavenskoga *jê* kao *e* (izgovor [je]), a ne *ê* (izgovor [ja]), u primjeru *ego eše* u stupcu 2a povezuje fragment s krčkim kodeksima 14. st.⁹ Uporaba jata vrlo je pravilna. Pojavljuje se tek jedan siguran ekavizam (*vera* 1d) i dva možebitna (*rabeh'* 2d i *inegdu* 2c).¹⁰ U stupcu 1b posvjedočen je stegnuti oblik posvojnoga pridjeva *in'diskimъ*, gdje svi uspoređeni brevijari imaju nestegnuti oblik *in'diiskimъ*. Primjer *k' snovlenoü* u stupcu 1a (umjesto očekivanoga *k' sinovleniü*) postao je vjerojatno tako da je pisar zamijenio slična glagoljska slova ж i я u predlošku, što pokazuje da je fragment prepisivan sa starijega glagoljskog predloška. Upozoravam i na zamjenu glasova *u* i *o* u imenu *sator'nin'* (lat. *Saturninus*) na početku stupca 2a, koja najvjerojatnije nije rezultat pogreške nastale zamjenom glagoljskih slova я i ж , što potvrđuje i činjenica da se *o* na istom mjestu pojavljuje i u Mavrovu brevijaru iz 1460. (*s'tor'ninъ*) i u Prvotisku brevijara iz 1491. godine (*sotorn(in)*). Zanimljiv je i primjer *v monostirê* (lat. *in monasterio*) na kraju stupca 2d u kojemu se dvaput pojavljuje glas *o* gdje većina brevijara ima *a*. S fragmentom se tu potpuno slaže tek Mavrov brevijar, a djelomice Prvotisak brevijara (*v monisbtiri*) i brevijar MR

bilježe štapićem ili apostrofom, tj. da najčešće još nisu zamijenjeni sa *a*. O bilježnju poluglasova u ta dva kodeksa vidi Mihaljević 1991:49–50.

⁷ Ostali brevijari imaju na tom mjestu *dostoēns* (izgovor [dostojan]) ili *dostoins*.

⁸ O prvoj tendenciji vidi u Mihaljević 1991:50–51 i Mihaljević 1997:132–133, a o vokalizaciji napetoga jera kao *e* u Mihaljević 1997:133.

⁹ Usporedi Mihaljević 1997:122–123, 133–134. Potvrđuje to i slaganje s Brevijarom popa Mavra koji je za popa Mavra još kao mladi žakan 1460. pisao Vrbničanin Blaž Baromić (Pantelić 1965:106–107) koji ima na tom mjestu *nega eše*. Vidi niže u bilješci uz to mjesto u tekstu.

¹⁰ Oblik lokativa množine *rabeh'*, umjesto očekivanoga *rabêh'*, može se tumačiti i morfološki kao rezultat utjecaja suglasničkih *n*-osnova (ili *i*-osnova) na množinu *o*-osnova. Za prilog *inêgdu* *Slovník jazyka staroslověnského* (str. 777) donosi samo jednu potvrdu iz hrvatskoglagoljskog 1. novljanskog brevijara iz 15. st. Osim toga, u gradi *Rječnika crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije* postoji još jedan primjer iz Pašmanskoga brevijara iz 14. st. na listu 186c i četrdesetak potvrda u obliku *inegdu*. Da se tu radi o ekavskom refleksu jata, dovodi u sumnju činjenica da se oblik *inegdu* pojavljuje i u kodeksima u kojima inače pretežu ikavski refleksi i u kodeksima u kojima se jat dobro čuva kao i činjenica da u riječima od toga korijena inače postoji smjena. Uz navedene, u hrvatskoglagoljskim rukopisima postoje i oblici: *inagdu, invgdu, inogda, inagda*. Moguće je da se tu radi o starijoj smjeni, sličnoj onoj u oblicima *kotori–koteri*, i da je jat na tom mjestu zapravo sekundaran. Zbog toga sam taj prilog uvrstio samo kao možebitan, a ne siguran ekavizam.

161 Metropolitanske knjižnice u Zagrebu iz prve polovice 15. st. (*v monstirê*). Od morfoloških pojava pozornost zaslužuje oblik dativa množine *graždanem'* u stupcu 1b koji pokazuje da fragment još djelomice čuva staro stanje gdje se imenice na *-inb* i *-êninb*, koje u jednini pripadaju *o*-osnovama, u množini sklanjaju kao suglasničke *n*-osnove.¹¹ Zanimljiv je i instrumental množine *dvbr'mi zatvorenami* u stupcu 1c u kojemu se čuva stari oblik pridjeva ženskog roda koji se nije izjednačio s oblicima muškog i srednjeg roda kao u većini drugih brevijara. Upozoriti valja i na stari, atematski oblik drugog lica prezenta *uvêsi* u stupcu 2b. Fragment se od većine uspoređenih brevijara razlikuje time da umjesto *isusb* ima stari naziv *spasb* na početku stupca 1c.¹² U istom je stupcu posvjedočen i stari glagol *neroditi* u skupini *nerodi vêrovati*, prema *ne hotê vêrovati*, kako je u nekima od uspoređenih brevijara. Čuvanje takvih starih oblika karakterističnije je za sjevernu, krčko-istarsku skupinu hrvatskoglagoljskih kodeksa. U stupcu 1b pojavljuje se prilog *takože*, umjesto uobičajenoga *takožde*. U grafi *Rječnika crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije* jedanaest je potvrda toga oblika. Od toga ih je devet iz Brevijara Vida Omišljanina, jedna iz 1. vrbničkoga brevijara i samo jedna skraćunica *tkôže* iz 2. novljanskoga brevijara (na listu 375a). To je još jedno obilježje koje povezuje fragment s krčkim kodeksima 14. st. Osobito je zanimljivo da fragment u stupcu 1c u skupini *čto stvoreno bê* ima zamjenicu *čto* tamo gdje većina uspoređenih brevijara ima *če*, oblik koji se dosad jednoznačno povezivao s Krkom. To bi mogao biti argument protiv povezivanja fragmenta s Krkom. Zanimljivo je međutim da na tom mjestu Mavrov brevijar koji je pisao Vrbničanin ima *ča* i da se vatikanski brevijar Slavo 19 koji se također obično povezuje s Krčkom skupinom kodeksa¹³ tu slaže s fragmentom, a prvotisak brevijara iz 1491. s kojim se naš fragment također dobro slaže ima *čto*. Još je zanimljivija činjenica da i kodeksi koji sigurno pripadaju južnoj, zadarsko-krbavskoj skupini kao što su vatikanski brevijar Illirico 6, Pašmanski brevijar, Dabarski brevijar i Moskovski brevijar, ali i 1. novljanski i 2. novljanski brevijar te istarski 1. ljubljanski (C161a/2), 2. ljubljanski (C163a/2) i Humski brevijar imaju također *če*. Jedino kodeksi koji se tradicionalno povezuju s Krkom (Mavrov i Slavo 19) nemaju *če*. To bitno mijenja dosadašnje zaključivanje i pokazuje da se pojavljivanje zamjenice *če* ne može uzeti kao siguran znak da je kodeks pisan na Krku.

7. Zaključak

Već je na prvi pogled vidljivo da je dvolist ostatak brevijara koji je bio napisan u 14. st. Podrobna raščlamba pisma i iluminacije i njihova usporedba s

¹¹ Usporedi Hamm 1974:121, Vondrák 1912:403–404, Diels 1963:164–166, Leskien 1962:74 i druge staroslavenske gramatike. Nasuprot tome, u stupcu 1a pojavljuje se oblik dativa množine *pers'sidênom'*.

¹² Osim fragmenta tu riječ na tom mjestu ima još samo brevijar MR 161.

¹³ Usporedi Tandarić 1980:139.

pismom i iluminacijom drugih hrvatskoglagoljskih rukopisa potvrđuje taj dojam. Supostojanje starijih oblika slova koji su karakteristični za 13. i prvu polovicu 14. st. i onih koji su tipični za drugu polovicu 14. i početak 15. st. pokazuje da s velikom sigurnošću možemo pisanje toga brevijara smjestiti točno na prijelaz između tih dvaju razdoblja, tj. u polovicu 14. st. U skladu su s takvom datacijom i svi jezični podatci. Mnoge paleografske i jezične crte, a osobito iluminacija, povezuju dvolist s krčkim misalima i brevijarima 14. stoljeća. Na temelju toga razložno je pretpostaviti ili da je brevijar kojega je dvolist ostatak pisan na Krku ili da mu je pisar bio neki krčki glagoljaš. Takvu pretpostavku potvrđuje i činjenica da se tekst fragmenta od svih uspoređenih brevijara najbolje slaže s tekstem brevijara koji se obično povezuju s Krkom (Mavrov, Slavo 19 i MR 161). Zanimljivo je da s otoka Krka upravo iz 14. st. ima vrlo malo ostataka brevijara iz dijela *Proprium sanctorum*. Od četiri brevijara koja se čuvaju u Vrbniku samo tzv. IV. vrbnički brevijar sadržava *Proprium sanctorum*, a i taj je »torso kojemu nedostaje preko 150 listova.«¹⁴ Prva tri vrbnička brevijara sadržavaju samo *Proprium de tempore*, a isto tako i ostala dva hrvatskoglagoljska brevijara iz 14. st. koji se postankom vežu za Krk: Brevijar Vida Omišljanina iz 1396. i Padovanski brevijar iz sredine 14. st. koji je po nizu osobina srodan I. vrbničkom brevijaru.¹⁵ Od svih fragmenata brevijara iz 14. st. koji potječu s Krka samo su dva odlomci iz dijela *Proprium sanctorum*: list brevijara iz XIV–XV. st. koji se čuva u arhivu bivše Staroslavenske akademije u Krku, a vjerojatno potječe iz Vrbnika¹⁶ i Fragm. glag. 42 u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu koji je Kukuljević dobio u Glavotoku.¹⁷ Ako dvolist doista potječe s Krka, njegova je važnost tim veća jer pokazuje da je osim IV. vrbničkoga brevijara i dvaju spomenutih fragmenata postojao još barem jedan brevijar koji je sadržavao *Proprium sanctorum*. To pokazuje da su krčki glagoljaši vjerojatno imali još više brevijara koji su sadržavali Sanktoral, a ne samo Temporal (kako bi se po broju sačuvanih kodeksa danas moglo zaključiti), ali su oni uništeni. Nesrazmjer u broju sačuvanih Temporal i Sanktorala nameće pitanje je li uništavanje upravo Sanktorala slučajno ili su za to postojali osobiti razlozi. Osim kao pokazatelj postojanja još jednoga velikog, korskog brevijara, dvolist je važan i po tome što je to najstariji hrvatskoglagoljski rukopis koji se danas čuva na području Vinodola. Štoviše, jedan je od najstarijih koji su uopće pronađeni u Vinodolu. Sigurno su od njega stariji samo dvolist apokrifa o Djelima Pavla i Tekle iz 13. st., koji se danas čuva u Arhivu HAZU u Zagrebu pod signaturom Fragm. glag. 4¹⁸, i jedan list

¹⁴ Vidi Štefanić 1960:340.

¹⁵ Usporedi Tandarić 1977.

¹⁶ Usporedi Štefanić 1960:206–207.

¹⁷ Usporedi Štefanić 1969:98.

¹⁸ Vidi Štefanić 1969:43–44 i Grabar 1972.

brevijara iz prve polovice 14. st., koji potječe iz Trsata, a danas se također čuva u Arhivu HAZU kao Fragm. glag. 9.¹⁹ Iz istoga je vremena s našim dvolistom krnji dvolist misala iz Bribira, koji se također čuva u Arhivu HAZU kao Fragm. glag. 100²⁰, a svi su ostali u Vinodolu pronađeni glagoljski rukopisi mlađi od dvolista.²¹ Ta činjenica dodatno povećava vrijednost novootkrivenoga brevijarskog fragmenta.

8. Tekst²²

1a

⟨rēsnoü vērou²³ proide²⁴ i po l
 atinskom²⁵ êziku²⁶ h(ꙗsto)въ²⁷ ꙗr
 ičestnik²⁸. i podobъn²⁹ s
 ꙗ(a)sitelü slišaniem n
 evêꙗn³⁰. vidêniem³¹ vêr'n³².

1a

certa fide penetravit. Et iuxta
 latinam linguam: Christi
 geminus ac similis
 Salvatori: audiendo
 incredulus: videndo fidelis.

¹⁹ Vidi Štefanić 1969:93–94.

²⁰ Vidi Štefanić 1969:61–62.

²¹ Vinodolske je glagoljske rukopise popisala Anica Nazor 1995.

²² Tekst je transliteriran prema načelima uobičajenima u novijim izdanjima Staroslavenskog instituta u Zagrebu. Kratice su razvezane u okruglim zagradama, a rekonstruirani tekst u šiljastima. Slovo ѡ, bez obzira na čitanje, prenosi se kao ê, ꙗ kao ü, ѡ kao ê, ꙗr kao j, ꙗꙗ kao i, ꙗ kao ѡ i apostrof kao '. Raspored redaka u stupcima i riječi u redcima odgovara izvorniku. Uz tekst se donosi i paralelni latinski tekst iz *Brevijara Rimske kurije* (izdanje Venecija 1512). Tekst dvolista uspoređen je s odgovarajućim tekstovima u *Pašmanskom* (Pm), vatikanskom *Borg. Illirico 6* (Vat6), *Ljubljanskom C 161a/2* (Lab1), *Ljubljanskom C 163a/2* (Lab2), *Moskovskom* (Mosk), *Novljanskom prvom* (N1), *Novljanskom drugom* (N2), *Brevijaru Metropolitanske knjižnice u Zagrebu* (MR161), *Humskom brevijaru* (Hum), *Brevijaru popa Mavra* (Mav), vatikanskom brevijaru *Slavo 19* (Vat19), *Bribirskom brevijaru* (Brib), *Dabarskom brevijaru* (Dab), *Prootisku brevijara iz 1941.* (Pt) i *Baromicèvu tiskanom brevijaru iz 1493* (Bar). U bilješkama se donose sve razlike tako da je ispred uglate zagrade odgovarajući dio teksta iz fragmenta, a iza uglate zagrade tekstovi iz brevijara koji se na tom mjestu razlikuju. Pritom najprije dolazi tekst, a iza njega izvori (nazivi brevijara) iz kojih je uzet. Ako je u kojem brevijaru koja riječ ispuštena, tada je to označeno kraticom *om*. Ako je u kojem brevijaru što dodano ispred navedenoga teksta ili iza njega, tada je to označeno oznakama *praec.* i *add.* Posebno je naznačeno u okruglim zagradama u bilješkama ako veći dio teksta iz fragmenta nedostaje u pojedinim brevijarima ili ako neki brevijar sadrži tekst kojega u fragmentu nema.

²³ vērou] verou N2 Vat 19 Lab2 Brib Dab MR161.

²⁴ proide] preide Vat6 proidê Brib Pt.

²⁵ latinskom'] latinsku Hum latinъskomъ Pt.

²⁶ êziku] eziku Pm MR161.

²⁷ h(ꙗsto)въ] ꙗꙗstovъ Pt.

²⁸ ꙗričestnik'] ꙗričes'nik' Lab2 ꙗričestъnik Pt ꙗričetnik (sic!) MR161.

²⁹ podobъn'] podobanъ N2 N1 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Brib Dab Mosk Bar podoban Pt podobnъ MR161.

³⁰ nevêꙗn'] neveranъ N2 N1 Vat 19 Lab2 Brib Dab Mosk nevêran' Pm Lab1 never'нъ Mav nêveran Pt.

Sьdê ³³ ev(a)nĵ(e)lie pr(o)p(o)v(ê)dê ³⁴ partom' ³⁵ midiem' ³⁶ pe r'sidênom' ³⁷ i urkanom' ³⁸ i ³⁹ bragmanom'. ⁴⁰ i narečen' ⁴¹ bê ⁴² k' ishodnomu ⁴³ v narodêh' pr op(o)v(ê)dêv' ⁴⁵ vsьgda ⁴⁶ prop(o)v(ê)da nie ⁴⁷ svoe daže do kon'c a ⁴⁸ svoee muki ⁴⁹ protegnu ⁵⁰ . Otide ⁵¹ vь višnuü ⁵² indi ü ⁵³ êvleniem' ⁵⁴ . i k' snovlen	Hic evangelium praedicavit Parthis: Medis: Persis: Hircanis: Bragmanisque. Et destinatus ad orientalem plagam interna gentium penetrans: ibique praedicationem suam usque ad ultimum suae passionis producens. Profectus est usque ad Indiam superiorem per revelationem: et ad opinionem
---	--

³¹ vidêniem'] videniem' N1 Vat19 Lab2 Dab Mav.

³² vêr'n'] veranь N2 Lab2 Dab vêran' Pm Lab1 Hum Mosk veranь. ti že g(ospodi) Vat19 veranь. ti že. Brib vêran ti že gospodi pomilui Pt.

³³ sьdê] čt(en)i(e). sadê N2 Vat19 sadê N1 Vat6 Pm Dab Mosk Pt čt(e)n(ie). sadê Lab1 čt(eni)e. sade Lab2 Bar čt(enie). sadê Hum Mav čt(eni)e. sadê Brib praec. č(ten)i(e) MR161.

³⁴ pr(o)p(o)v(ê)dê] propovide Lab2.

³⁵ partom'] par'temь N2 N1 Vat6 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Dab Mav Bar MR161 partêmь Hum per'tomь Brib per'temь Mosk partem Pt.

³⁶ midiem'] midemь Vat6 mediemь Mosk.

³⁷ per' sidênom'] per'sidomь N2 N1 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Brib Dab Mav Pt Bar MR161 om. Vat6 Mosk.

³⁸ i urkanom'] i ukranom' N1 Lab1 eurkanomь Vat6 om. Vat 19 urkanomь Pt Bar.

³⁹ i] a Lab2.

⁴⁰ bragmanom'] bragamanomь Brib bragьmanomь Pt MR161.

⁴¹ narečen'] n'rčenь Brib narêčenь Pt.

⁴² bê] add. bi Vat6 bi Lab2.

⁴³ k' ishodnomu] ka is'hodnomu v'ladan'ü N2 Mosk kь is'hodnim' N1 Pm Vat19 Lab1 k' ishodn(o)mu vladan'ü Vat6 ka isьhod'nimь Lab2 MR161 Pt k' ishodnimь Hum Mav kь is'hod'nomu vladan'ü Brib ka is'hod'nomu v'ladaniü Dab Bar.

⁴⁴ v narodêh'] v narodehь Lab2 Dab v' narodihь Brib.

⁴⁵ prop(o)v(ê)dêv'] propovedev' Lab2 prop(o)v(ê)dê Dab prop(o)v(ê)detь Mosk propovedêvь Pt.

⁴⁶ vsьgda] v'sagdê N2 N1 Vat6 Hum Mosk Bar vsagda Lab2 Dab v's'gdi Brib vsagda Pt.

⁴⁷ prop(o)v(ê)danie] propovedanie Lab2 prop(o)v(ê)dênie Dab.

⁴⁸ do kon'ca] do k(onь)сь Dab.

⁴⁹ svoee muki] muki svoee Pm Vat19 Lab1 Dab svoe muki Mosk.

⁵⁰ protegnu] pritegnu Vat6 protegьnu Pt.

⁵¹ Otide] add. ubo Hum otidê Brib. praec. i bar.

⁵² vь višnuü] va viš'nüü N2 vь viš'nüü N1 Pm va viš'nü Vat6 Mosk Bar v' višnüü Vat19 Mav MR161 va viš'nuü Lab2 Dab Pt v višnüü Hum.

⁵³ indiü] inьdiü Pt.

⁵⁴ êvleniem'] add. gnimь N2 Vat6 Pm Lab1 Brib Dab Mosk Bar êvleniem Pt.

oü⁵⁵ ego vsi⁵⁶ lüdi spêš
ahu⁵⁷ videče⁵⁸ zn(a)m(e)niê⁵⁹ i
čudesa⁶⁰ veliê⁶¹ êže⁶² t
voraše⁶³ ne možahu⁶⁴ po
niziti⁶⁵ prop(o)v(ê)daniê⁶⁶ ego⁶⁷.
Ibo⁶⁸ i⁶⁹ bêsi⁷⁰ izgonaše⁷¹
i slêpie⁷² prosvêčaše⁷³
oče⁷⁴ vse bolêzni⁷⁵
i⁷⁶ teploti⁷⁷ i studeni⁷⁸ pr
ogonaše⁷⁹. oče⁸⁰ i mr' tvie v
skrêševaše⁸¹. Egože tê

eius omnes populi festinabant:
videntes signa et
prodigia magna quae
faciebat: et non poterant
contemnere praedicationem eius.
Nam et demones pellebat:
et caecos illuminabat
omnes dolores
et calores et rigores
tollebat et etiam mortuos
suscitabat. Cuius corpus

⁵⁵ k' snovlenoü] k' s'novleniü N2 Vat6 Pm k sinovleniü N1 Lab1 Lab2 Mav k vs(i)novleniü Vat19 Hum Dab k' s(i)n(o)vl(e)niü Brib k s(i)novleniü Mosk k₂ sinovleniü Pt k s(i)n(o)vleniü Bar MR161.

⁵⁶ vsi] vasi Lab2 v₂si Pt.

⁵⁷ spêšahu] spêahu Vat6 spešahu Lab2 Pt s'pišahu Brib spêš'hu Mav.

⁵⁸ videče] v(i)duče Vat6 viduče Vat19 Lab2 Bar vidêče Brib Mosk videcê Pt.

⁵⁹ zn(a)m(e)niê] z₂lameniê Pt.

⁶⁰ čudesa] čudêsa Brib.

⁶¹ veliê] vêliê Mosk.

⁶² êže] ka Mav.

⁶³ i] om. Vat19.

⁶⁴ ne možahu] ne mogahu Vat19 ne morahu Mav.

⁶⁵ poniziti] poznati Vat6 Pm Lab2 Brib Dab Mosk.

⁶⁶ prop(o)v(ê)daniê] propovidaniê Lab2 uč(en)iê Hum propovedaniê Pt.

⁶⁷ ego] add. ti že gospodi pomilui n(a)s Pt.

⁶⁸ ibo] praec. čt(enie). N2 Hum Mav praec. č(teni)e Vat6 Lab1 Mosk praec. č(ten)i(e) MR161.

⁶⁹ Ibo i] Ibi Brib ibo Dab.

⁷⁰ bêsi] besi Vat19 Lab2 Dab Mosk.

⁷¹ izgonaše] iz₂gonaše Lab2 iz'gon'se Mav iz₂gonašê Pt.

⁷² slêpie] slepie Lab2 Pt s'lipie Brib Bar.

⁷³ prosvêčaše] pros'vêčevaše N2 Lab1 Dab prosvečaše Lab2 Mosk Pt prosv(ê)č(e)vaše Brib prosveč'se Mav prosvečevaše Bar.

⁷⁴ oče i] i oče Brib Dab.

⁷⁵ bolêzni] bole₂zni Lab2 bolez'ni Mav bolezni Pt.

⁷⁶ bolêzni i] om. Vat19.

⁷⁷ teploti] teplotê Hum.

⁷⁸ studeni] studêni Hum Brib.

⁷⁹ progonaše] add. velmi Dab progon'se Mav progonaše Pt.

⁸⁰ oče] om. N1 Vat19.

⁸¹ vskrêševaše] v'skrêšaše N2 Vat19 Lab1 Brib Dab Mosk Bar vskr(ê)šaše Vat6 Hum vskreševaše Lab2 vskrêšev'se Mav vskreševaše Pt.

lo ⁸² съ чьстиü ⁸³ i pêsni ⁸⁴ pri	cum honore ⁸³ et hymnis
1b	1b
nesoše ⁸⁵ k' crkvi ⁸⁶ pomaz avše ⁸⁷ aromatami ⁸⁸ prêd ragimi ⁸⁹ . I bivahu ⁹⁰ zn(a)m eniê ⁹¹ veliê ⁹² i čudesa ⁹³ na mêtê ⁹⁴ idêže ⁹⁵ položen' b(i)si ⁹⁶ Ibo ⁹⁷ i bêsni ⁹⁸ izbav lahu se i bolêzn ivi iscêlahu se ⁹⁹ . I tako prilêžeče ¹⁰⁰ suri êne ¹⁰¹ ot c(êsa)ra ¹⁰² aleksandra ¹⁰³ ri	transtulerunt ad ecclesiam: condientes aromatibus praeciosis: et fiebant signa magna et prodigia in loco ubi positum erat. Nam demoniosi liberabantur: aegritudines curabantur. Denique supplicantes Syri ab imperatore Alexandro

⁸² têlo] telo N2 N1 Lab2 Dab Mosk Pt.

⁸³ съ чьстиü] s' čatiü (sic!) N2 častiü Vat6 s mastiü Vat19 s' častiü Lab1 Hum Dab Mosk sa častiü Lab2 s č'istiü Mav съ častiü Pt Bar.

⁸⁴ i pêsni] sa im'ni i p'ês'ni N2 i s pêsni N1 Lab1 Hum Dab Mosk Mav Bar i s p(ê)sni Vat6 MR161 i s pesni Lab2 Pt i s' pes'niü Brib.

⁸⁵ prinesoše] prineseno e(stь) Hum prnesoše Mav.

⁸⁶ k' crkvi] k' crkvi N2 v crk(ь)вь Pm v(ь) crkavь Lab2 k crk'vi Dab kь crkvi Pt k' crkk(ь)vi Bar.

⁸⁷ pomazavše] pomazavъše Lab2 pomazavъšê Bar.

⁸⁸ aromatami] aromati N1 Lab1 Dab Mosk aromatmi Vat6 aromat'mi Mav.

⁸⁹ prêdragimi] pred'ragimi N2 N1 Vat6 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Brib Dab Mosk Bar MR161 pred'rag(i)mi Mav predragami Pt.

⁹⁰ bivahu] biv'hu Mav.

⁹¹ zn(a)meniê] zn'meniê Mav зьlameniê Pt.

⁹² veliê] om. N1 Pm Vat19 Lab1 vel(i)ka Mav.

⁹³ čudesa] add. mnoga Vat19 čudêsa Brib add. veliê Pt.

⁹⁴ na mêtê] na mes'tê N2 Vat19 Lab2 MR161 нъ mes'te Brib n' mes'tê Dab na mês'te Mosk v mestê Mav na meste Pt na mêtî Bar.

⁹⁵ idêže] ideže Lab2 Dab Pt Bar k'dê Mav.

⁹⁶ b(i)si] bistь N2 N1 Pm Hum Mosk bê Vat19 Lab1 Brib Mav Bar bist ti že gosьpodi pomilui nasь Pt.

⁹⁷ ibo] praec. č(tenie). N2 Vat6 Lab1 Mav praec. čt(en)i(e) N1 praec. čt(eni)e Lab2 Dab Mosk praec. č(tenie) Brib praec. lekьciê peta Pt praec. č(ten)i(e) MR161.

⁹⁸ bêsni] bes'ni Lab2 Dab Pt.

⁹⁹ i bolêznivi iscêlahu se] om. Vat6 add. ti že čt(en)i(e) Vat19 i bolezn'ivi is'celahu se Lab2 Brib Dab i boliznivi iscelahu se Pt i boliznivi iscilahu se MR161.

¹⁰⁰ prilêžeče] add. oče Vat6 prilêžeče Hum prilêžečê Bar.

¹⁰¹ suriêne] suriêně Brib.

¹⁰² ot c(êsa)ra] ot rča (sic!) Mosk.

¹⁰³ aleksandra] aleklnra N1 alêksandra Vat6 Hum Mav Mosk Bar alik'san'dra Lab2.

m'skago priduča prêmo žitela ¹⁰⁴ ot per'sid' ¹⁰⁵ . bore niem' ¹⁰⁶ kšer'sa ¹⁰⁷ c(êsa)ra ^{108,109} prêmož enago ¹¹⁰ ispros'se ¹¹¹ sie ¹¹² da pošlet ¹¹³ knezem ¹¹⁴ in'dis kimь ¹¹⁵ da vratili bi umr v'šago ¹¹⁶ graždanem' ¹¹⁷ . Čt(en)i(e) ¹¹⁸ Takože ¹¹⁹ stvoreno e st' ¹²⁰ da prineseno bê ¹²¹ têlo ap(usto)le ot indie ¹²² i pol oženo bê v gradê ¹²³ edesi ¹²⁴ . v hv(a)lu g(ospod)a n(a)šego ¹²⁵ i(su)sa h(rьst)a ¹²⁶ .	romano: veniente victore de Persidie proelio Xerxe rege devicto impetrarunt hoc: ut mitteret ad regulos Indorum: ut redderent defunctum civibus. Sicque factum est: ut translatum esset de India corpus apostoli: et positum in civitate Edissa: ad laudem Domini nostri Iesu Christi.
---	---

¹⁰⁴ prêmožitela] premožitela N2 N1 Pm Lab1 Lab2 Brib Dab Pt MR161 premožit(e)la
Vat19 Hum Mav premožet(e)la Bar.

¹⁰⁵ ot per'sid'] ot presidь Brib.

¹⁰⁶ boreniem'] borenie Brib braniemь Bar.

¹⁰⁷ kšer'sa] ker'sesa Pm Dab kьšersa Pt kšerša Bar.

¹⁰⁸ c(êsa)ra] krala Pm.

¹⁰⁹ priduča prêmožitela ot per'sid'. boreniem' kšer'sa c(êsa)ra] om. Vat6 Mosk.

¹¹⁰ prêmoženago] premoženago N2 N1 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Brib Dab Mosk Pt
Bar prem(o)ž(e)n(a)go Vat6 premožen(a)go Mav.

¹¹¹ ispros'se] is'prosiše N2 N1 Vat6 Pm Vat19 Lab1 Dab Mosk Bar isprosi'v'se Lab2
isprosše Hum i presiše Brib isьpros(iv)še Pt.

¹¹² sie] om. Brib.

¹¹³ pošlet] pošlüt Pt.

¹¹⁴ knezem] ka k'nezemь N2 k' knezem' N1 Pm Lab1 kьnezemь Pt.

¹¹⁵ in'diskimь] in'diiskimь N2 Vat6 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Brib Dab Mosk Mav
Pt MR161 iindiiskimь Bar.

¹¹⁶ umrv'šago] umrvša i Vat6 Mosk Bar i umrv'šago Pm um'rv'ša Lab1 Dab
um'ršago Brib.

¹¹⁷ graždanem'] graênomь N2 N1 Vat6 Vat19 (Daljnji tekst do početka perikope iz Ivanova
evanđelja u Br Vat19 nedostaje.). Dab Bar MR161 graždanomь Pm gražanemь Lab1
graždanina Lab2 gražanomь Hum Mosk g'raênomь. ti že g(ospod)i. Brib graênemь
Mav graênom. ti že gospodì pomilui nas Pt.

¹¹⁸ čt(en)i(e)] om. N2 N1 Lab2 Mosk Mav Bar lekьciê šesta: čti pra(vo) Pt.

¹¹⁹ takože] takože N1 takožde Lab2 Mosk paki že Brib takožde Dab.

¹²⁰ est'] b(i)si N2 Pm Lab2.

¹²¹ bê] bi Vat6 Dab bis'tь Mosk.

¹²² têlo ap(usto)le ot indie] ot in'die telo ap(usto)le N2 N1 Dab ot indie t(ê)lo
ap(usto)le Vat6 Hum Brib Mosk Mav Bar MR161 ot indie têlo ap(usto)le Pm Lab1 telo
ap(usto)le ot in'die Lab2 ot inьdie telo apusьtole Pt.

¹²³ v gradê] v' gradi N2 v grade Lab2 Mosk Pt.

¹²⁴ edesi] edesê Vat6 edësi Hum Brib edasi Mav edese Pt.

¹²⁵ n(a)šego] om. Dab.

¹²⁶ i(su)sa h(rьst)a] isukrьsta Pt.

Emuže est' čьst'¹²⁷ i sl(a)va¹²⁸
vь vѣki¹²⁹ vѣkь¹³⁰ am(e)n. Ti že¹³¹.
Čt(eni)e s(ve)t(a)go e(van)j(eli)ê po
iv(a)nê¹³².
V(o)n(o) vr(ê)me¹³³ toma edin'¹³⁴
ot oboü na desete^{135,136} n

1c

aricaemi¹³⁷ bliznъc'¹³⁸ ne b
ê¹³⁹ sь¹⁴⁰ uč(e)nik i egda¹⁴¹ pride¹⁴² s
pasъ¹⁴³. I pr(o)č(aê). Om(i)liê s(ve)tago
gr(ê)g(o)ra p(a)pi^{144,145}. Sa¹⁴⁶ vistinu¹⁴⁷
edin'¹⁴⁸ uč(e)nik'¹⁴⁹ ne bēše¹⁵⁰ s proč

Cui est honor et gloria
in saecula saeculorum amen.
Lectio sancti evangelii secundum
Joannem.
In illo tempore: Thomas, unus
ex duodecim, qui

1c

dicitur Didymus, non
erat cum eis quando venit
Jesus. Et reliqua. Homelia sancti
Gregorii pape. Iste unus
discipulus defuit:

¹²⁷ čьst'] častь N2 Vat6 Pm Lab1 Mosk om. Dab č'stь Mav čast Pt.

¹²⁸ čьst' i sl(a)va] sl(a)va i častь Lab2 Bar.

¹²⁹ vь vѣki] praec. i Dab va veki Pt.

¹³⁰ vѣkь] om. Vat6 v(ê)komь Pm Hum.

¹³¹ Ti že.] om. N2 N1 Lab1 Lab2 Hum Brib Dab Mosk Mav Pt Bar MR161 add.
g(ospod)i pom(ilui) Pm.

¹³² Čt(eni)e s(ve)t(a)go e(van)j(eli)ê po iv(a)nê.] p(o) l(u)cê Vat6 po iv(a)n(ê) Vat19
e(van)j(eli)ê po iv(a)nê. Lab1 Mosk po ivane Lab2 po iv(a)nê Hum Bar čt(e)nie
s(veta)go e(van)j(eli)ê po iv(a)nê. Brib e(van)j(eli)ê po iv(anê) Dab čtenie s(veta)go
(evan)j(eli)ê po iv(a)ne Pt e(van)j(eli)ê po ivanê MR161.

¹³³ vr(ê)me] vřime Mosk Pt.

¹³⁴ edin'] edanь Bar.

¹³⁵ oboü na desete] .bī. Dab Bar.

¹³⁶ na desete] na des'te Vat6 Pm Lab1 Lab2 Mosk na dēs'te Brib.

¹³⁷ aricaemi] ѡricaemi Brib n'ric'emi Mav.

¹³⁸ bliznъc'] b'liz'nacь N2 Mosk bliznac' Pm Vat19 Lab1 bliz'nacь Lab2 Dab
b'liznacь Brib bliz'n(ъ)сь Mav blizъnacь Pt bliznacь Bar.

¹³⁹ ne bē] ne be Lab2 Dab ne bi MR161.

¹⁴⁰ sь] sa N2 N1 Vat6 Lab2 Dab Mosk Pt MR161.

¹⁴¹ egda] k'da Mav.

¹⁴² pride] pridê Brib.

¹⁴³ spasъ] i(su)сь N2 N1 Vat6 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Dab Mav Bar i(su)сь
d'var'mi zat'vorenimi Brib isusъ Mosk Pt sp(a)сь MR161.

¹⁴⁴ p(a)pi.] add. čt(enie) N1 om. Vat19 Mav.

¹⁴⁵ Om(i)liê s(ve)tago gr(ê)g(o)ra p(a)pi.] omiliê svetago grêgora papi: Pt.

¹⁴⁶ Sa] Sь Pm.

¹⁴⁷ vistinu] om. Bar.

¹⁴⁸ edin'] .a. Vat6 Hum Mosk MR161 om. Dab edan Pt.

¹⁴⁹ uč(e)nik'] ot učeníkь Vat19 Hum.

¹⁵⁰ ne bēše] ne bē N2 Pm Vat19 Hum Mosk nēstь Vat6 ne be Lab2 Dab ne biše Pt.

imi uč(e)niki¹⁵¹. egda¹⁵² po vskr'
 seni¹⁵³ svoem' g(ospod)ь k' nim'
 dvьr'm

i¹⁵⁴ zatvorenami^{155,156} vnide^{157,158}

I vračь se¹⁵⁹ čo¹⁶⁰ stvoreno¹⁶¹

bê¹⁶² sliša¹⁶³. slišav že n

erodi vêrovati¹⁶⁴. Pride

že¹⁶⁵ paki¹⁶⁶ g(ospod)ь¹⁶⁷ dvьr'mi¹⁶⁸ zatv

orenami^{169,170} i¹⁷¹ nevêruüču¹⁷² u

reversus quod gestum

est auditiv: audita

credere renuit. Venit

iterum Iesus:

et non credenti

¹⁵¹ s pročimi uč(e)niki] sa uč(e)n(i)ki pr(o)č(i)mi Vat6 s' pročimi uč(e)n(i)ci Lab1.

¹⁵² egda] k'da Mav egda Pt.

¹⁵³ po vskr'seni] po v'skr'snovenii N2 Dab po vskr'snov(e)ni Vat6 po vskr's(e)nii Vat19 po v'skr'senii Lab1 po v'skr'snoveni (sic!) Lab2 po v'skr'snov(e)nii Hum po v's'kresen'i Mosk po vskresenii Pt.

¹⁵⁴ dvьr'mi] d'var'mi N2 Vat6 Pm Vat19 Lab2 Hum Dab Mosk dv'r'mi Mav dьvarьmi Pt.

¹⁵⁵ zatvorenami] zat'vorenimi N2 Vat19 Lab2 Hum Dab Mosk Pt zatvor(e)n(i)mi Vat6 zatvor(en)i)mi Mav.

¹⁵⁶ dvьr'mi zatvorenami] zatvorenami d'var'mi N1 zatvorenimi d'var'mi Lab1.

¹⁵⁷ vnide] vniđe Pt.

¹⁵⁸ ne bēše s pročimi uč(e)niki egda po vskr'seni svoem' g(ospod)ь k' nim' dvьrmi zatvorenami vnide] poman'ka Brib Bar ne b(ē)še s proč(i)mi uč(e)n(i)ki egda pride k nimь g(ospod)ь po vskr'seni svoemь dьrmi zatvorenami vn(i)de MR161.

¹⁵⁹ vračь se] vzvrativ' se N1 vzvrač' se Pm Lab1 Lab2 Mosk MR161 v'zvrač' se s'liša Brib v'zrač' se Dab vrač se sliša Bar.

¹⁶⁰ čo] če N2 N1 Vat6 Pm Lab1 Lab2 Hum Dab Mosk MR161 ča Mav čьto Pt.

¹⁶¹ stvoreno] t'voreno Mosk.

¹⁶² bê] b(ē)še N2 Vat6 biše Pm Lab2 Dab Mosk.

¹⁶³ sliša] om. N2 Vat6 Brib Dab Mosk Bar.

¹⁶⁴ nerodi vêrovati] verovati ne hotê N2 v(ê)r(o)vati Vat6 add. ti že. čt(enie). Pm nerodi verov(a)ti Vat19 nerodi verovati Lab2 MR161 ne v(ê)rova Hum verovati ne hote Brib verovati ne ti Dab vêrovati nê hotê Mosk ne rači verov'ti Mav vêrovati ne hotê Bar.

¹⁶⁵ že] om. Vat6 žê Pt.

¹⁶⁶ Pride že paki] I opetъ pridê Brib pride že p'ki Mav i opet pride Bar.

¹⁶⁷ g(ospod)ь] add. k' nim' N1 Lab1.

¹⁶⁸ dvьr'mi] d'var'mi N2 N1 Vat6 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Dab Mosk Pt dv'rmi Mav.

¹⁶⁹ zatvorenami] zat'vorenimi N2 Vat19 Lab1 Lab2 Hum Dab Mosk Pt zatvor(e)n(i)mi Vat6 z'tvoren(i)mi Mav.

¹⁷⁰ dvьr'mi zatvorenami] om. Brib Bar.

¹⁷¹ i] om. Hum.

¹⁷² nevêruüču] neveruüču Vat19 Lab2 Brib Dab Mosk Mav Pt MR161.

č(e)n(i)ku semu¹⁷³ poda emu¹⁷⁴ os
ezati¹⁷⁵ rucê i nozê¹⁷⁶ i re
bra¹⁷⁷ svoê¹⁷⁸. Osezaniem ž
e¹⁷⁹ êzav' ¹⁸⁰ svojih' g(ospod)ь žest
osrdiê ego i nevêr'stviê¹⁸¹
ego êzvi¹⁸² iscêli¹⁸³ toli
naše vsêh' ¹⁸⁴. ~ Ti ž(e) ⁻¹⁸⁵ Čt(en)i(e)¹⁸⁶.
Čto¹⁸⁷ br(a)tie¹⁸⁸ milêiša¹⁸⁹. č
to meždü¹⁹⁰ simi razu
mêete¹⁹¹ da¹⁹² li priklüč
eniem sie sьdêêno¹⁹³ mnit

discipulo latus palpandum
prebuit: manus ostendit:
et ostensa suorum
cicatricæ vulnerum:
infidelitatis illius
vulnus sanavit.

Quid, fratres carissimi,
quid inter haec anim-
advertitis? Numquid casu
gestum creditis,

¹⁷³ semu] om. Vat19 Brib Bar.

¹⁷⁴ emu] nemu Mav.

¹⁷⁵ osezati] osêzati Pt.

¹⁷⁶ rucê i nozê] ruci i nozi N2 Lab2 Dab r(u)ci i nozi Mav.

¹⁷⁷ rebra] rêbra Dab rebьra Pt.

¹⁷⁸ svoê.] add. ti že g(ospod)i pomilui n(asь) Pt.

¹⁷⁹ Osezaniem že] osezani emuže Dab čt(enie). Osez'niem že Mav.

¹⁸⁰ êzav'] êzvь Vat6 êz'v' Pm.

¹⁸¹ žestosrdiê ego i nevêr'stviê] žes'tosr'die ego i never's't'vê N2 žestosrdiê ego N1 žestos'rdie ego i nev(ê)rstviê Vat6 žestos'rdie ego i nevêr'stviê Pm žestosrdiê i nevêrstviê Vat19 Lab1 žestosrdie ego i never'stviê Lab2 Dab žesto sr'die ego i never's'tvie Mosk. žestosr'diê Mav žestosr'diê že ego i neverstviê Pt. žestosrdiü ego i neverstviü MR161.

¹⁸² êzvi] êzvê N2 (z dodano poslije) êvê Mosk êzъ vi Pt.

¹⁸³ iscêli] iscili N1.

¹⁸⁴ iscêli toli naše vsêh'] toli n(a)še vsêhь iscêli Vat19 isceli toli n(a)še vsihь Lab2 is'celi toli n'se v'sehь Dab isceli t(o)li n(a)še vs(ê)hь Mav isceli toli naše vsehь Pt.

¹⁸⁵ poda emu osezati rucê i nozê i rebra svoê. Osezaniem že êzav' svojih' g(osod)ь žestosrdiê ego i nevêr'stviê ego êzvi iscêli toli naše vsêh'. ti ž(e).] êz'vi osega poda r(u)ci ukaza i ukaza sь svojih' êz'vahь znam(e)nie. never'stviê ego êz'vu is'celi Brib êzvi osêgati poda. rucê ukaza. i ukazav êz(ь)вь svojihь znam(e)nie. nevêrstviê ego êzvu iscêli Bar.

¹⁸⁶ Ti ž(e) ~ Čt(en)i(e).] om. N2 Vat6 Lab2 Dab Mosk Mav Pt Bar MR161 čt. Pm Hum čt(en)i(e) Lab1.

¹⁸⁷ čto] add. est' Vat6 Mosk čьto Pt.

¹⁸⁸ br(a)tie] b'ratiê N2 bratie N1 br(ati)ê Vat6 Bar br(a)t(i)ê Vat19 Lab1 Lab2 Hum Brib Dab Mosk Mav bratie Pt.

¹⁸⁹ milêiša] mileiša Lab2 Pt m(i)leiša Dab.

¹⁹⁰ meždü] meü N1 Pm Vat19 Lab1 Mav MR161 meždu Lab2.

¹⁹¹ čto meždü simi razumêete] eže v'nutrê sie ras'matraite N2 Mosk eže vnutrê sie rasmatraete Vat6 meü simi r(a)z(u)mêet se Hum eže v'nut're sie rasmatraete Brib eže sie v'nutrê ras'motrite Dab čšto meü simi razumeete Pt eže vnutri sie rasmatraete Bar čto meü simi razumiete MR161.

¹⁹² da] eda Hum.

¹⁹³ sьdêêno] sadêêno N1 Vat19 Lab1 s'deêno Mav s(ь)diêno MR161.

e ¹⁹⁴ . da uč(e)n(i)къ съ ¹⁹⁵ izvoleni ¹⁹⁶ тъ gda ¹⁹⁷ tu ne bil' bi ¹⁹⁸ potom ž e prišbd ¹⁹⁹ slišal' bi ²⁰⁰ . Sli	ut electus ille discipulus tunc deesset, post autem veniens audiret,
ld	ld
šav ²⁰¹ raspačal' bi. rasp ačae ²⁰² osezal' bi. osezae ²⁰³ vêroval' ²⁰⁴ bi ^{205,206} . Ne ²⁰⁷ sie ²⁰⁸ vis tinu br(a)tie ²⁰⁹ priklüčeni em' ²¹⁰ . нь ²¹¹ b(o)žim' razmêreniem' ²¹²	audiens dubitaret, dubitans palparet, palpans crederet. Non hoc casu, sed divina dispensatione

¹⁹⁴ da li priklüčeniem sie sŕdêeno mnite.] eda si sie nas'rêču z'godilo se estŕ veruite N2 eda si sie na srêču z'god(i)lo se bi v(ê)ruite Vat6 da li priklüčeniemŕ sie sadeeno mnite Lab2 eda si sie na s'riču z'godilo se e(stŕ) veruite Brib Dab eda si sie na s'riču z'godilo se es'tŕ vêruite Mosk da li priklüčeniem sie vadiêno mŕnrite Pt eda si sie na sriču z'godilo se e(stŕ) veruete Bar.

¹⁹⁵ съ] sa N1 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Mav Pt MR161.

¹⁹⁶ izvoleni] iz'brani Lab1.

¹⁹⁷ тъга] togda Lab1 tagda Lab2 Pt t'gda Mav.

¹⁹⁸ da uč(e)n(i)къ съ izvoleni тъgda tu ne bil' bi] da iz'brani onŕ učenikŕ tag'da poman'ka N2 da izbrani onŕ uč(eni)къ тъgda pomanka Vat6 da iz'brani onŕ uč(e)n(i)къ t(ŕ)gda poman'ka Brib da iz'brani onŕ uč(e)nikŕ tagda poman'ka Dab da iz'brani učen(i)къ onŕ tag'da poman'ka Mosk da izbrani uč(e)n(i)къ o(нь) tag'da pomanka Bar.

¹⁹⁹ prišbd] prišadŕ N2 N1 Vat6 Vat19 Lab1 Brib Dab Mosk Pt Bar om. Pm Lab2.

²⁰⁰ slišal' bi] s'liša N2 Vat6 Brib Dab Mosk Bar add. .t(i) že Pm (Tu u Br Pm i Br Lab2 završava služba u čast sv. Tome i započinje služba u čast sv. Ižina (Higina) pape i stoga tekst do kraja lista nedostaje.)

²⁰¹ Slišav'] add. že Vat19 Hum.

²⁰² raspačae] ras'p'čae Mav rasŕpačae Pt.

²⁰³ osezae] osez'e Mav osezaniem Pt.

²⁰⁴ vêroval'] veroval' Vat19 verov(a)l' Mav.

²⁰⁵ Slišav' raspačal' bi. raspačae osezal' bi. osezae vêroval' bi.] s'lišav' že d'voêše se d'voiv' se osezaše osezavŕ veroval' bi N2 slišav že dvoêše se dvoiv se osezaše i osegavŕ v(ê)r(o)val bi Vat6 s'lišav' že d'voêše se d'voe se osegaše. čt(enie). I osegavŕ veroval' bi Brib s'lišav' že dvoêše se dvoiv' se osegaše i osegavŕ veroval' bi Dab Bar s'lišav' že d'voêše se d'voiv' se osezaše i osezavŕ vêroval bi Mosk.

²⁰⁶ vêroval' bi] veroval bi ti že gospodi pomilui nasŕ Pt add. čt(en)i(e) MR161.

²⁰⁷ Ne] Na Lab1.

²⁰⁸ sie] sije Hum.

²⁰⁹ br(a)tie] om. Vat19 br(a)tiê m(i)lêiša Lab1 br(a)tiê Hum.

²¹⁰ priklüčeniem'] priklüčemŕ Lab1 priklüčeniemŕ Pt.

²¹¹ нь] na Vat19 Hum Pt MR161.

²¹² razmêreniem'] rasmotreniemŕ Vat19 razumênimŕ Lab1 raz(u)m(ê)niem' Hum prosmotreniemŕ Mav razmereniemŕ Pt.

stvoreno b(i)si²¹³. Stvori²¹⁴ ubo²¹⁵
divnim' činom'²¹⁶ višne m
ilosti²¹⁷. da uč(e)n(i)k' raspa
čae²¹⁸. egda na g(ospod)ê²¹⁹ svoemъ
êzvi osezal' bi tâla²²⁰.
v nasъ êzvi iscêlil'²²¹
bi nevêr'stviê^{222,223} Čt(en)i(e)²²⁴.
Veče vistinu²²⁵ namъ²²⁶
nevêra²²⁷ tomina²²⁸ k' v
êrê prospê²²⁹ neže²³⁰ ver

gestum est. Egit namque
miro modo superna
clementia, ut discipulus ille
dubitans, dum in magistro suo
vulnera palparet carnis,
in nobis vulnera sanavit
infidelitatis.
Plus enim nobis
Thomae infidelitas ad
fidem, quam fides

²¹³ Ne sie vistinu br(a)tie priklüčeniem'. nъ b(o)žim' razmêreniem' stvoreno b(i)si.]
č(lovê)къ si na s'rêču nêstъ t(a)ko. na božas'venoü voleü s'tvoreno estъ N2 Vat6
č(lovê)къ si na s'riči nes'tъ t(a)ko na b(o)ž(ъ)stvenouü veroü s'tvoreno es(тъ) Brib
č(lovê)къ si na s'riču nêstъ t(a)ko na božas'tvenouü voleü s'tvoreno e(стъ) Dab č(lovê)къ
si na s'riču nêstъ t(a)ko. na b(o)ž(ъ)stvenouü voleü s'tvoreno estъ Mosk č(lovê)къ si na
srêču nêstъ t(a)ko. na b(o)žieü voleü sie stvoreno e(стъ) Bar.

²¹⁴ Stvori ... svoim'. os] deest. Vat19 (Tu završava služba u čast sv. Tomi u Br Vat19.)

²¹⁵ Stvori ubo] čt(enie) ibo stvori N2 čt(eni)e Ibo stvori Vat6 Brib Mosk .b. čt(eni)ê
ibo s'tvori Dab Ibo stvori Bar.

²¹⁶ divnim' činom'] div'nimъ zakonomъ N2 Vat6 Dab Mosk div'nimъ z(a)k(o)nomъ
Brib Bar.

²¹⁷ višne milosti] viš'na m(i)l(o)stъ N2 Vat6 Hum Brib Mosk Bar viš'nago m(i)lostъ
Dab viš'nee m(i)l(o)sti Mav MR161 višne milosti Pt.

²¹⁸ raspačae] d'voe se N2 Vat6 Brib Dab Mosk Bar raspač'e Mav.

²¹⁹ egda na g(ospod)ê] k'da n' g(ospod)ê Mav.

²²⁰ egda na g(ospod)ê svoemъ êzvi osezal' bi tâla] egda va učiteli s'voemъ osezaše
telesnie rani N2 egda va učiteli svoemъ osezaše t(ê)l(e)snie rane Vat6 eg'da v' mois'tre
s'voemъ rani osegaše teles'nie rani Brib egda v(ъ) učiteli s'voemъ rane osegaše tel-
es'nie rane Dab eg'da v' učit(e)li s'voemъ osezaše rane Mosk egda na gospodê svomъ
êzvi osêzal bi tela Pt eg'da va učit(e)li svoemъ rani osegaše t(ê)l(e)snie. rani Bar.

²²¹ iscêlil'] iscelil Mav iscilil MR161.

²²² v nasъ êzvi iscêlil' bi nevêr'stviê] v' nasъ is'cêli never'stviê N2 Vat6 v n(a)sъ is'celi
never'stviê Brib v' nasъ is'celi never'stviê Dab v' n(a)sъ is'cêli never'stviê Mosk vъ nas
êzъvi iscelil bi nevêr'stviê Pt v n(a)s iscêli nevêrstviê Bar.

²²³ nevêr'stviê] never'stviê N1 MR161 nev(ê)rstva Hum (Tu završava služba u čast sv.
Tomi u Br Mav i započinje služba u čast sv. Ižina (Higina) te stoga tekst do kraja lista nedostaje.)

²²⁴ Čt(en)i(e).] om. N2 N1 Vat6 Brib Dab Mosk Pt Bar MR161.

²²⁵ vistinu] bo N2 Vat6 Brib Dab Mosk Bar vis'tinu Pt.

²²⁶ namъ] om. MR161.

²²⁷ nevêra] nevera N1 Pt MR161.

²²⁸ nevêra tomina] tomino never'stviê N2 Mosk tomino nev(ê)rstviê Vat6 tomino
never'stvo Brib tomino neverovanie Dab tomino nevêrstviê Bar.

²²⁹ k' vêrê prospê] pros'pê k' verê N2 Brib prospê k v(ê)rê Vat6 k vere pros'pê Dab
pros'pê k' vêrê Mosk Bar къ vêre prospe Pt k verê prospê MR161.

²³⁰ neže] nêže Mosk.

a²³¹ vĕruūčih' ²³² uč(e)nik' ²³³. Êko
egda onь k' vĕrĕ ²³⁴ ot nevĕr' s
tviĕ ²³⁵ g(ospod)a osezae privo
dit' se ²³⁶. n(a)ša misl' ²³⁷ vsĕm'
raspačaniem' nevĕr' stv
iĕ ²³⁸ otvrženim' ²³⁹. vь vĕrĕ ²⁴⁰ u
tvr'ždaet' se ²⁴¹. Stvori
vistinu g(ospod)ь uč(e)n(i)ka ras
ačati. po vskr'seni ²⁴² svo
em' ²⁴³. nь ²⁴⁴ obak' ²⁴⁵ v raspačani' ²⁴⁶
ne ostavi i ²⁴⁷. Êkože bo ²⁴⁸ prĕ

credentium discipulorum profuit; quia
dum ille ad fidem
palpando raeducitur,
nostra mens, omni
dubitatione
postposita, in fide
solidatur. Sic quippe
discipulum Dominus
post resurrectionem
suam dubitare permisit, nec tamen
in dubitatione deseruit; sicut ante

²³¹ vera] vĕra Lab1 Mosk Bar v(ĕ)ra Hum.

²³² vĕruūčih'] veruūčih' N1 MR161 (Tu u Br Bar završava služba u čast sv. Tomi i započinje služba u čast sv. Higinu (Ejĭnu) papi i mučeniku te stoga daljnji tekst do kraja lista nedostaje.)

²³³ vĕruūčih' uč(e)nik'] učenikь veruūčihь N2 uč(e)nikь v(ĕ)ruūčihь Vat6 uč(e)-n(i)kь veruūčihь Brib Dab uč(e)n(i)kь vĕruūčihь Mosk veruūčih učenik Pt (Tu u Br Pt završava služba u čast sv. Tomi i započinje služba u čast sv. Higinu (Ejĭdiĕ) papi i mučeniku te stoga daljnji tekst do kraja lista nedostaje.)

²³⁴ onь k' vĕrĕ] k verĕ onь MR161.

²³⁵ ot nevĕr' stviĕ] ot neverstviĕ N1 MR161.

²³⁶ k' vĕrĕ ot nevĕr' stviĕ g(ospod)a osezae privodit' se] k' veri osezae d'voĕše se N2 k v(ĕ)rĕ osezae d'voĕše se Vat6 k' vere osegaše d'voĕše se Brib k vĕre osezae dvoĕše se Dab k' verĕ osezae d'voĕše se Mosk.

²³⁷ n(a)ša misl'] ona misalь Brib n(a)ša misalь Mosk.

²³⁸ nevĕr' stviĕ] neverstviĕ MR161.

²³⁹ vsĕm' raspačaniem' nevĕr' stviĕ otvrženim'.] v' sego d'voeniĕ položenii N2 Vat6 v sĕmь ras'pačaniĕ nevĕr' stvi otvr'ženimь Lab1 v' nego d'voeniĕ pod'loženoū Brib v' sego dvoeniĕ po v(ь)loženiū Dab v' dvoeniĕ položenii Mosk.

²⁴⁰ vь vĕrĕ] va veru N2 Dab v(ь) v(ĕ)ru Vat6 verou Brib vь vĕru Mosk v' verĕ MR161.

²⁴¹ utvr'ždaet' se] utvrĭaet' se Vat6 ut'vrĭaet' se Brib Dab (Tu u Br MR161 završava služba u čast sv. Tomi i započinje služba u čast sv. Higinu (Ejĭnĕĕ) papi i mučeniku te stoga daljnji tekst do kraja lista nedostaje.)

²⁴² po vskr'seni] po vskr(ь)s(e)nii Hum.

²⁴³ Stvori vistinu g(ospod)ь uč(e)n(i)ka raspačati. po vskr'seni svoem'.] tako ubo učenika po vs'kr'snovenii s'voemь ras'pačati s'tvori N2 t(a)ko ubo uč(e)n(i)ka po vskr'snoveni svoemь raspačati stvori Vat6 Dab tako ubo uč(e)n(i)ka po v'skr'snoveni s'voemь ras'pačati s'tvori Brib t(a)ko ubo uč(e)n(i)ka po v'sk'rsenii s'voemь ras'pačati s'tvori Mosk.

²⁴⁴ nь] i N2 Vat6 Brib Dab Mosk na N1 Lab1 Hum.

²⁴⁵ obak'] oba Brib.

²⁴⁶ raspačani] add. do kon'ca N1 raspačanii Vat6 raspačanii d(o) k(o)nca Lab1 Hum raspačan'i i Brib ras'pačan'i Dab Mosk.

²⁴⁷ i] ego N2 Vat6 Brib Dab Mosk.

²⁴⁸ Êkože bo] êko N2 Mosk êk(o) Vat6 Dab êk(o)že Brib.

d' rožd'stvom²⁴⁹ svoim'. os

2a

imenem' sator' nin'²⁵⁰. iže²⁵¹
 bēše²⁵² ūže²⁵³ starostiü²⁵⁴
 mlohav' i ego eše²⁵⁵ k' noš
 eniü pomagati²⁵⁶. Egda
 že²⁵⁷ vidēše²⁵⁸ stražane²⁵⁹
 sie²⁶⁰ bivaüče²⁶¹. êko sisi
 niē²⁶² i ciriêk'²⁶³ d' êkona²⁶⁴. br
 êmena²⁶⁵ svoê i druga z'
 b(o)žieü²⁶⁶ pomočiü nošahu²⁶⁷.
 Diviše se²⁶⁸ i vьzvêst
 iše²⁶⁹ tribunu²⁷⁰ ek'š(u)puriü^{271,272}

nativitatem suam habere ...

2a

nomine Saturninus: qui
 iam senectute maceratus
 fuerat: et ceperunt eum ad
 portandum adiuvare: hoc cum
 vidisset custodes
 fieri: quia Sisinnius
 et Cyriacus diacones
 sarcinas suas et alienas cum
 adiutorio Christi portarent:
 mirati sunt: et nunciaverunt
 tribuno Expurio.

²⁴⁹ prêd' rožd'stvom'] pred' rož'deniemъ N2 pred roistvomъ N1 pred' rojeniemъ
 Vat6 prêd' roistvomъ Lab1 pred' roeniemъ Brib Dab Mosk.

²⁵⁰ sator' nin'] satur' ninъ N2 Vat6 Pm Lab2 Hum Brib Dab Mosk Bar s'tor' ninъ Mav
 sotorn(i)n Pt.

²⁵¹ iže] praec. i N2 ki Mav.

²⁵² bēše] biše Lab2 Dab Mosk.

²⁵³ ūže] eüže Mosk.

²⁵⁴ ūže starostiü] s'taros'tiü ūže N2 Pm MR161 üre st'rostiü Mav.

²⁵⁵ ego eše] ego êše N2 N1 Vat6 Pm Vat19 Lab2 Dab Mosk êše ego Lab1 nega eše
 Mav ego načēše Bar.

²⁵⁶ pomagati] prigon(i)ti Hum pomag'ti Mav add. ti že Pt.

²⁵⁷ Egda že] .čti. Egda Mav Tagda Pt egda MR161.

²⁵⁸ vidēše] v(i)d(ê)vše Vat6 videše Lab2 Dab Mosk vidiše Pt.

²⁵⁹ stražane] straže Pm s'tražanê Brib.

²⁶⁰ sie] om. Brib.

²⁶¹ bivaüče] bivaüčee Vat6 Brib biv'üče Mav.

²⁶² sisiniê] sisinêi N2 Vat6 Pm Hum Brib Mosk sisinii Vat19 Bar.

²⁶³ ciriêk'] cirêkъ N2 cir'êkъ Vat6 Pm Vat19 Lab1 Hum Brib Dab Bar cir'êka Lab2 Mav
 cir(i)êka Pt ciriêka MR161.

²⁶⁴ d' êkona] d' êkonъ N2.

²⁶⁵ brêmena] bremena Lab2 Mosk Pt brimena Brib Mav Bar MR161.

²⁶⁶ z' b(o)žieü] b(o)žieü N2 s' b(o)žieü Vat6 Hum s' b(o)žii Pm Lab1 s' božieü Mosk.

²⁶⁷ nošahu] noš'hota Mav nošahota Pt MR161.

²⁶⁸ Diviše se] vidiše se Brib.

²⁶⁹ i vьzvêstiše] i v'zvêstiše Lab2 Brib add. sie Dab v'z'vês'tiše Mosk om. Mav.

²⁷⁰ tribunu] trebunu Lab2 om. Brib trubunu Dab trêbunu Mav Pt.

²⁷¹ ek'š(u)puriü] ek'šuporiü N2 Vat19 Lab1 Brib Dab add. čt(en)i(e) N1 ekšuporiü
 čt(enie). Vat6 Hum ek'šuporiü. t(i) že. čt(enie). Pm ek'šuporiü. čt(enie) Lab2
 ek'šuporiü. čt(eni)e. Mosk ek'šuporiü Mav ekš(u)puriü Pt ekšuporiü. čt(enie). Bar.

²⁷² tribunu ek'š(u)puriü] ekšpuriü tribunu čt(enie) MR161.

Тьгда²⁷³ tribun²⁷⁴ вьзв
 êsti²⁷⁵ maksimiênu²⁷⁶
 avgustu²⁷⁷ reki²⁷⁸. ê
 ko съ pêsni²⁷⁹ i hvalami²⁸⁰
 b(o)žimi²⁸¹ i съ č'stiü²⁸². h(ръst)u²⁸³
 sl(a)vu vzdâêhu. I²⁸⁴ v to
 žde²⁸⁵ vr(ê)me mak'simiên²⁸⁷ a
 vgust' povelê²⁸⁸ sisi
 niê²⁸⁹ k' sebê²⁹⁰ privesti²⁹¹. ˇ
 Īže²⁹² egda²⁹³ priveden²⁹⁴ bê s
 isiniê²⁹⁵ d'êkon²⁹⁶. reče²⁹⁷ emu²⁹⁸
 mak'simiên²⁹⁹ avgustъ³⁰⁰ ˇ

Tunc tribunus
 nunciavit Maximiano
 augusto dicens:
 quia cum hymnis et laudibus
 Dei: et omni veneratione: Christo
 gloriam reddebant. Eodem
 tempore misit Maximianus
 augustus: et iussit
 sibi Sisinnium presentari.
 Cui cum presentatus fuisset
 Sisinnius diaconus: dixit ad eum
 Maximianus.

- ²⁷³ тьгда] tagda N1 Lab2 Brib Dab Pt Bar i gda MR161.
²⁷⁴ tribun'] trêbu N2.
²⁷⁵ tribun' вьзвêsti] vzvêsti trîbun' N1 Pm Vat19 Lab1 vzvisti Lab2 v'zv(ê)sti tribun'
 Hum s'tarišina v'zves'ti Brib tribunъ v'z'ves'ti Mosk v'zvisti tribunъ Mav Pt vzvêsti
 trêbunъ MR161.
²⁷⁶ maksimiênu] mak'siênu Brib m'ksimiênu Mav.
²⁷⁷ avgustu] om. Hum.
²⁷⁸ reki] rêki Mosk Bar.
²⁷⁹ съ pêsni] pes'ni Lab2 pêsni Hum p(ê)sn(ъ)mi Brib s pesni Pt.
²⁸⁰ hvalami] hv(a)li Vat6 Mosk hъvalami Pt s hv(a)lami Bar.
²⁸¹ b(o)žimi] božjimi Bar.
²⁸² s č'stiü] s' čas'tiü N2 Pm Vat19 Lab1 Lab2 Hum Dab Mosk Pt Bar.
²⁸³ h(ръst)u] h(ръsto)vu N2 Vat6 Pm h(ръst)a MR161.
²⁸⁴ I] om. Hum.
²⁸⁵ tožde] tože Vat6 tože Pm Hum MR161 toe Brib Mav.
²⁸⁶ v tožde vr(ê)me] v' tom' vr(ê)m(e)ni N1 v tože vrime Lab2 v toe vrime Dab Mosk
 Pt Bar.
²⁸⁷ mak'simiên'] m'ksimiêнъ Mav.
²⁸⁸ povelê] povele Lab2.
²⁸⁹ sisiniê] sisinêê N2 Vat6 Pm Hum add. d'êkona Mosk.
²⁹⁰ k' sebê] k sebe Lab2 Dab k s(e)bi Brib.
²⁹¹ privesti.] add. t(i) že. čt(enie). Pm privêsti Hum Pt.
²⁹² Īže] iže N2 N1 Vat6 Pm Vat19 Lab2 Hum Brib Dab Mav Pt Bar MR161.
²⁹³ egda] k'da Mav.
²⁹⁴ priveden'] privedên Pt.
²⁹⁵ sisiniê] sisinêi N2 N1 Pm Dab Pt MR161 sisinii Lab2 Mav Bar.
²⁹⁶ k' sebê privesti. ˇĪže egda priveden' bê sisiniê d'êkon'.] d'êkona pred' se privesti
 Vat6 om. sisiniê d'êkon' Vat19 Hum om. Mosk.
²⁹⁷ reče] praec. i Vat6 Lab1 Brib Mosk rêčê Pt.
²⁹⁸ emu] k' nemu N2.
²⁹⁹ mak'simiên'] m'k'simiêнъ Mav.
³⁰⁰ avgustъ] om. N2 N1 Vat6 Pm Lab1 Brib Mosk Bar.

Čto³⁰¹ vzivaeši se³⁰². On ž
 e otveča³⁰³. Az' grěšnikъ³⁰⁴
 sisiniê³⁰⁵. rabъ rabovъ. g(ospod)a
 našego i(su)sa h(ръst)a³⁰⁶ ~ Čt(en)i(e) ~³⁰⁷

2b

Maks'simiên³⁰⁸ avgust'
 reče³⁰⁹ kotore³¹⁰ pěsni³¹¹ s
 ut'³¹² v' vas'³¹³. Dъêkon že si
 siniê^{314,315} otveča reki³¹⁶ ače³¹⁷ p
 oznaesi³¹⁸ êže³¹⁹ sut' pê
 niê³²⁰ vêr' nih'³²¹. uvěsi³²² sьzd
 atela³²³ tvoego³²⁴. Otveč
 a³²⁵ avgust' maksimiên³²⁶

Quis vocaris?

Respondit: Ego peccator
 Sisinnius servus servorum Domini
 nostri Iesu Christi.

2b

Maximianus augustus
 dixit: Que carmina
 sunt in vobis? Respondit
 Sisinnius diaconus dicens: Si
 cognosceres que sunt
 carmina fidelium: scires
 Creatorem tuum. Respondit
 Maximianus augustus:

³⁰¹ čto] k'to N2 Pm Vat19 Dab.

³⁰² vzivaeši se] vzi v' eši se Mav.

³⁰³ otveča] r(e)če Brib otvêča Dab.

³⁰⁴ grěšnikъ] griš'nik' Lab2 g'reš'nikъ Brib grešnik Pt.

³⁰⁵ sisiniê] sisinêi N2 Pm Hum Dab sisinii N1 Vat19.

³⁰⁶ i(su)sa h(ръst)a] isukr'sta. ti že gosъ Pt is(u)h(ръst)a ti že Bar.

³⁰⁷ ~Čt(en)i(e) ~] om. Brib Mosk Pt.

³⁰⁸ Mak'simiên] Maksimiê N2.

³⁰⁹ reče] add. emu Vat19.

³¹⁰ kotore] kotere Vat6 Pm Vat19 Lab1 Dab Mosk Pt Bar MR161 ke Lab2 Brib Mav.

³¹¹ pěsni] pes'ne Lab2 pes'ni Dab Pt.

³¹² sut'] esu Mav.

³¹³ v' vas'] va vasъ N2 Lab2 Dab va v(a)съ Brib va vas Pt.

³¹⁴ sisiniê] sisinêi N2 Pm Dab sisinii N1 Lab2 Mav MR161 sis(i)nêj' Hum sisinei Pt.

³¹⁵ Dъêkon že sisiniê] Sisinii že d'êkonъ Vat19.

³¹⁶ reki] om. N2 N1 Lab1 rêki Mosk Bar.

³¹⁷ ače] ako Brib Mav.

³¹⁸ poznaesi] pozn'eši Mav poznaši MR161.

³¹⁹ êže] kaê Hum.

³²⁰ pēniê] add. d(u)h(o)vna Vat6 peniê Lab2 Mav pēnie Pt.

³²¹ vêr' nih'] ver'niъ N2 Vat19 Lab2 Dab Pt v(êr)niъ N1 ver'n(i)ъ Mav.

³²² uvěsi] uviši Lab2 uveši Brib uvěši Dab Bar uvesi Mosk Pt.

³²³ sьzdatela] saz'dateta (sic!) N2 sazdat(e)la N1 Mosk Bar sazdatela Lab2 Brib Dab Pt s'zdat(e)la Mav.

³²⁴ tvoego.] add. t(i) že Pm (Tu u Br Pm završava tekst službe u čast sv. Marcela pape i započinje služba na dan sv. Antuna opata. Stoga tekst 2b/7–2d/22: *Otveča avgust' maksimiên' ... tolika zla tvoriti. nedostaje.*)

³²⁵ Otveča] otvêča Hum Brib Dab Mosk.

³²⁶ avgust' maksimiên'] maksimiênъ avgustъ Vat19 Dab Bar avg(u)stъ m'k'simiênъ Mav.

a kto³²⁷ est' sьzdatel'ь³²⁸
 razvê³²⁹ neprêmožni³³⁰ er'ku
 l'. Sisinii³³¹ že³³² dьêkon'³³³ ot
 veča³³⁴. grubo est' nam'
 one³³⁵ imenovati³³⁶. ili s
 lišati³³⁷. Maksimiên'
 reče edino³³⁸ tebê³³⁹ izbr
 ati ot dvêü³⁴⁰ ili požri
 b(og)u erkulu³⁴¹. ili plьtь
 tvoü³⁴² ognem' sьžgu³⁴³ ˇ Čt(en)i(e) ˇ³⁴⁴
 Sisinii³⁴⁵ že³⁴⁶ reče. azь
 ubo sie vsьgda³⁴⁷ že

Et quis est creator
 nisi invictus Hercules?
 Respondit Sisinnius diaconus:
 Nobis turpe est
 vel nominare vel
 audire eum. Maximianus
 dixit: Unum tibi e duobus
 eligere festina: aut sacrificia
 deo Herculi: aut carnes
 tuas igni cremabo.
 Sisinnius diaconus dixit: Ego
 quidem semper hoc

³²⁷ kto] gdo Mav.

³²⁸ sьzdatel'ь] sazdatel'ь N2 N1 Lab2 Brib Dab Mosk Pt s'zd(a)tel'ь Mav sazdatel'ь moi Bar.

³²⁹ razvê] razve Lab2 Pt raz'vi Mav razvê razvê (sic!) MR161.

³³⁰ neprêmožni] nepremoženi N2 Lab2 Brib Dab Mosk Pt nepremožni N1 Vat19 Lab1 Hum Mav Bar MR161 nepre Vat6.

³³¹ Sisinii] Sisinêi N2 N1 Hum Dab Sisiniê Vat6 Brib Mosk praec. ti že Pt.

³³² že] om. Brib iže Dab.

³³³ dьêkon'] dьêkonь Lab2.

³³⁴ otveča] otvêča N1 Dab Mosk.

³³⁵ one] onem' N1 Lab1 ono Brib.

³³⁶ imenovati] imenov'ti Mav.

³³⁷ slišati] add. ove N2 N1 Lab1 Lab2 Hum Dab Mosk Mav Pt MR161 add. čt(en)i(e) Vat19 add. ovo. ti že. čt(eni)e. Brib add. ove. ti že. čt(en)i(e) Bar.

³³⁸ edino] jedno Vat6 Bar ed'no Brib Mosk.

³³⁹ tebê] t(e)be Lab2 Dab tebe Pt.

³⁴⁰ izbrati ot dvêü] ot d'viü iz'brati pos'pêšai N2 Brib Bar ot dvêü izbrati pospêšai N1 Vat6 Lab1 Mosk iz'brati e(stь) ot dvêü Vat19 izbrati ot dviü pos'pêšai Lab2 add. pos'pêšai Hum ot dviü izib'rati pos'pêšai Dab iz'br(a)ti ot dvêü pospêši Mav izbrati ot dveü posьpêšai Pt add. pospêši MR161.

³⁴¹ erkulu] er'kolu Brib.

³⁴² plьtь tvoü] t(ê)lo t'voe N1 Vat6 Hum Brib Mav MR161 têlo tvoe Lab1 Bar telo tvoe Lab2 Mosk Pt.

³⁴³ sьž'gu] saž'gu N2 N1 Lab2 Brib Dab Mosk Pt Bar s'žgu Mav.

³⁴⁴ ˇ Čt(en)i(e) ˇ] om. N1 Vat19 Lab2 Brib Mav Pt.

³⁴⁵ Sisinii] Sisinêi N2 N1 Lab1 Hum Dab Sisiniê Vat6 Mosk sisin'i Brib Sisinei Pt.

³⁴⁶ že] om. N2 Mosk.

³⁴⁷ sie vsьgda] sie vsagda N2 vsagda sie N1 Vat6 Lab2 Hum Pt vsьgda sie Vat19 Lab1 vs'g'da sie Brib.

lêh^{348,349} obŭče³⁵⁰ vistinu³⁵¹
ače³⁵² dostoen³⁵³ budu. to
vênc³⁵⁴ želêtel³⁵⁴ ni pr
imu³⁵⁵. I prognêvav³⁵⁶ se ma
ksimiên³⁵⁷ avgust³⁵⁸. prê
da³⁵⁹ ego³⁶⁰ lavdaciü prêf
ektu³⁶¹. Тьгда³⁶² lavdac

2c

ii prêfekt³⁶³ zatvori e
go³⁶⁴ v straži mamer³⁶⁵ ti
ni³⁶⁵. i b(i)si ondê³⁶⁶ v straži .žĩ.

optavi: verumtamen
si meritus fuero: ut
coronam desideratum
accipiam. Iratus
Maximianus augustus
tradidit eum Lauditio
prefecto. Tunc Lauditius

2c

prefectus recludit
eum in custodia Mamortina:
et fuit ibi in custodia diebus decem

³⁴⁸ želêh'] želihъ Lab2 Brib želeh Pt.

³⁴⁹ sie vsъgda želêh'] v'sagda želihъ sie Dab vaz'da sie želihъ Mosk v'zda želêhъ
Mav vsagda sie želihъ Bar vsгда želêh' MR161.

³⁵⁰ obŭče] obače N2 N1 Vat6 Vat19 Lab1 Lab2 Dab Mosk Pt Bar MR161 ob'če Mav.

³⁵¹ vistinu] om. Dab.

³⁵² ače] ako Mav.

³⁵³ dostoen'] dos'toêňъ N2 N1 Vat6 Vat19 Lab1 Lab2 Hum Brib Dab Mosk Mav Bar
dostoên Pt dostoinъ MR161.

³⁵⁴ vênc³⁵⁴ želêtel³⁵⁴ ni] vêč'ni vênacъ N2 venacъ želetelъni Lab2 Dab k'runu želenuü
Brib vênacъ želêtel³⁵⁴ ni Mosk venac želetelni Pt vênac' želet(e)lni Bar.

³⁵⁵ primu.] add. ti že g(ospodi) Pt (Tu u Br Pt i Br Bar završava služba u čast sv. Marcelu i za-
počinje služba u čast sv. Antunu opatu i stoga daljni tekst, tj. *I prognêvav' se maksimiên' ... tolika zla tvoriti.*
nedostaje.)

³⁵⁶ i prognêvav'] i prognêvъv' Vat19 i prognêva Lab1 prog'nevav' Lab2 i prog'-
nevav' Mosk i prognivav MR161.

³⁵⁷ maksimiên'] m'k'simiênъ Mav.

³⁵⁸ avgust'] om. Mosk.

³⁵⁹ prêda] preda N2 N1 Vat6 Vat19 Lab1 Lab2 Hum Brib Mosk Mav MR161 i preda
Dab.

³⁶⁰ ego] ga Mosk.

³⁶¹ prêfektu] profek'tu N2 Vat6 Vat 19 (Tu završava služba u čast sv. Marcelu u Br V at19 i Br
Mav i stoga daljnji tekst do početka službe u čast sv. Antunu opatu, tj. 2b/27–2d/22: *Тьгда lavdaciü ... tolika*
zla tvoriti. nedostaje.) Lab1 Lab2 Brib Dab Mosk MR161 prefektu N1 Hum Mav.

³⁶² тьгда] tagda Lab2 Dab Mosk.

³⁶³ prêfekt'] profek'tъ N2 Vat6 Lab1 Lab2 Brib Dab Mosk MR161 prefek't' N1
prefek'tъ Hum.

³⁶⁴ ego] i Dab.

³⁶⁵ mamer'tini] mar'tini N1 mamerd(i)ni Vat6 mamor'tine Lab2 mamortini MR161.

³⁶⁶ b(i)si ondê] bistъ on'di N2 bist' ondê N1 Mosk bisi on'de Lab2.

dni³⁶⁷. I po dneħ³⁶⁸ tēħ³⁶⁹ mimo
šǃdših³⁷⁰ povelē³⁷¹ lavd
acii prēfek³⁷² t^{372,373} sisiniē³⁷⁴ pr
ēd³⁷⁵ se prēd³⁷⁶ staviti^{377,378}
On že egda prēd³⁷⁹ stavl
en³⁷⁹ b(i)si ot proniēna komita
rien³⁸⁰ skago. inegdu³⁸¹ sv
ētlost³⁸² s n(e)b(e)se stvore
na³⁸³ b(i)s. i gl(a)šb ot svētlos
ti izide³⁸⁴ reki³⁸⁵. Pridēt
e k³⁸⁶ mnē bl(aže)ni o(t)ca moego³⁸⁷.
i primēte³⁸⁸ c(ēsa)rstvo n(e)b(e)sko

et septem. Post hos dies
transactos iussit Lauditius
prefectus aspectibus suis
Sisinnium presentari.
Qui cum presentatus
fuisset ab Amproniano
Commentariense: subito
lux de caelo facta
est: et vox de luce
exiit dicens. Venite
benedicti Patris mei:
percipite regnum

³⁶⁷ .žī. dni | d(ǃ)ni .žī. N1 Lab1 Hum .žī. Vat6 d'ni .žī. Brib d(ǃ)ny .žī. Dab d(ǃ)ni .žī. č(ten)i(e) MR161.

³⁶⁸ dneħ'] dnēħь Hum.

³⁶⁹ tēħ'] om. N2 timь Lab2 tihь Dab Mosk.

³⁷⁰ mimo šǃdših'] mimo šad'šihь N2 Vat6 Hum Dab mimo šad'ši Lab1 mimo šad'šimь Lab2 mimo šast'niħь Brib mimošastniħь Mosk.

³⁷¹ povelē] povele Lab2.

³⁷² prēfek³⁷² t'] om. N2 Brib profektь Vat6 Lab1 Lab2 Dab Mosk MR161 prefektь Hum.

³⁷³ I po dneħ' tēħ' mimo šǃdših' povelē lavdacii prēfek³⁷² t'] I p(o)v(e)lē lavdacii po d(ǃ)neh' tehь mimo šad'ših' prefekt' N1.

³⁷⁴ sisiniē] sisinēē d'ēkona N2 Hum.

³⁷⁵ prēd³⁷⁵ se] pred³⁷⁵ se N2 Brib Dab Mosk MR161 preda se N1.

³⁷⁶ prēd³⁷⁶ staviti] pred³⁷⁶ staviti N2 Lab1 Mosk MR161 pos'taviti Brib prestaviti Dab.

³⁷⁷ prēd³⁷⁷ se prēd³⁷⁷ staviti] pre³⁷⁷ staviti pred³⁷⁷ se Vat6.

³⁷⁸ sisiniē prēd³⁷⁸ se prēd³⁷⁸ staviti] privesti sisiniē pred³⁷⁸ se Lab2.

³⁷⁹ prēd³⁷⁹ stavlen³⁷⁹ b(i)si] privedenь bistь N2 Brib prēstavlen³⁷⁹ bē N1 prēd³⁷⁹ stavlenь bē Lab1 Hum pred³⁷⁹ stav'lenь b(i)si Dab MR161 pred³⁷⁹ stav'lenь bis'tь Mosk.

³⁸⁰ ot proniēna komitarien'skago] ot aproniēna kumen't'skago N2 ot proniēna komitaren'skago N1 ot proniēna kumitarienskoga Vat6 ot proniēna kumitaren'skago Lab1 Lab2 ot aproniēna kumentariensk(a)go Hum ot proniē kometarien'skoga Brib ot proniēna kumēn'tarien'skago Dab ot proniēna kumitaren'sk(a)go Mosk ot proniēna komitarienskoga MR161.

³⁸¹ inegdu] inag'du N2 N1 Lab1 Dab Mosk inьg'du Brib.

³⁸² svētlost'] svetlostь Lab2.

³⁸³ stvorena] s'vršena Brib.

³⁸⁴ izide] pride Dab slišanь b(i)si Mosk.

³⁸⁵ reki] rēki Dab om. Mosk.

³⁸⁶ Pridēte k' mnē] Pridite N1 Dab Mosk prid(ē)te Vat6 Hum Pridēte Lab1 Pridite ka m'ne Lab2 Pridite kь m'nē Brib Prid(ē)te MR161.

³⁸⁷ k' mnē bl(aže)ni o(t)ca moego] bl(aže)ni o(t)ca moego ka m'nē N2 bl(aže)ni o(t)ca moego k' mnē Vat6.

³⁸⁸ primēte] primate N2 N1 Vat6 Lab1 Lab2 Brib Dab Mosk.

e³⁸⁹ eže vam' ugotovan
o est' ot složeniê mira³⁹⁰.
Тьгда³⁹¹ aproniên'³⁹² už
asn'³⁹³ pade³⁹⁴ na z(e)mlü³⁹⁵.
k nogama d'êkona sisiniê³⁹⁶
reki³⁹⁷. Zaklinaü te h(r̥sto)mь eg
ože ti³⁹⁸ isp(o)v(ê)daeši³⁹⁹. da n
e kьsniši^{400,401} kr'stiti me⁴⁰². i s
tvoriši me⁴⁰³ privesti⁴⁰⁴ k' v
ên'cu⁴⁰⁵. I v tažde⁴⁰⁶ časъ⁴⁰⁷ pri
nesena⁴⁰⁸ bê voda⁴⁰⁹. i nauči
ego i bl(agoslo)vi⁴¹⁰ istočnik'. i v'

2d

loži ego naga⁴¹¹ v' umi
valo⁴¹² i reče emu⁴¹³. Vêru

quod vobis paratum
est ab origine mundi.
Tunc Ampronianus
tremefactus cecidit
ad pedes Sisinnii diaconi:
et dixit ei: Adiuro te per Christum
quem confiteris: ne
tardes me baptizare: et
facias me tecum pertingere ad
coronam. Eadem hora allatal
est aqua et cathechizavit
eum: et benedixit fontem et

2d

deposuit nudum in pelvim:
et dixit ei. Credis

³⁸⁹ n(e)b(e)skoe] om. Hum.

³⁹⁰ Ovdje u Brib završava služba u čast sv. Marcelu i započinje služba u čast sv. Antunu opatu. To znači da daljnji teskt stupaca 2c i 2d, tj. *Тьгда aproniên' užasn' ... tolika zla tvoriti.*, nedostaje.

³⁹¹ Тьгда] tag'da N2 Lab2 Mosk čt(en)i(e) Tagda N1 čt(en)i(e) Tagda Vat6 Dab č(ten)i(e) Tgda MR161.

³⁹² aproniên'] ab'roniêнь Vat6 proniêнь Dab MR161.

³⁹³ užasn'] užasanь N2 Lab1 Lab2 Dab Mosk užasan' N1 užas'нь Vat6.

³⁹⁴ pade] pripade Dab.

³⁹⁵ na z(e)mlü] om. N2 Vat6 Dab Mosk.

³⁹⁶ d'êkona sisiniê] sisiniü d'êkonu N2 N1 Vat6 Lab1 sisiniê d'êkona Lab2 sisênêê d'êk(o)na Hum sisinêê d'êkona Dab Mosk sisiniê d'êk(o)na MR161.

³⁹⁷ reki] rêki Dab.

³⁹⁸ ti] om. N2 N1 Vat6 Lab1 Lab2 Hum Mosk.

³⁹⁹ isp(o)v(ê)daeši] ispovedaeši Lab2.

⁴⁰⁰ kьsniši] kas'niši N2 N1 Vat6 Lab1 Dab Mosk kasъniši Lab2.

⁴⁰¹ da ne kьsniši] da ne kasni Hum.

⁴⁰² kr'stiti me] me k'rs'titi N2 h(r̥st)iti me Vat6 k'rs'ti me Mosk.

⁴⁰³ stvoriši me] stvori me N1 Msok.

⁴⁰⁴ privesti] add. s' toboü N2 N1 Vat6 Lab1 Dab s toboü privês'ti Mosk.

⁴⁰⁵ k' vên'cu] k ven'cu Lab2 Dab.

⁴⁰⁶ v tažde] v' tae N2 Vat6 Dab Mosk v' taže N1 v taže MR161.

⁴⁰⁷ časъ] č'sь MR161.

⁴⁰⁸ prinesena] prnesena N2.

⁴⁰⁹ bê voda] voda bê MR161.

⁴¹⁰ bl(agoslo)vi] bl(agoslov)ii (sic!) Lab2.

⁴¹¹ naga] nogama Lab2 Hum om. Mosk.

⁴¹² v' umivalo] va umivalo N2 N1 Vat6 Lab2 Dab MR161.

⁴¹³ emu] ego Lab2.

eši⁴¹⁴ li⁴¹⁵ v b(og)a⁴¹⁶ o(ť)ca i s(i)na i d
uha s(ve)ta⁴¹⁷. On že reče vêruü⁴¹⁸.
I⁴¹⁹ reče emu⁴²⁰ sisiniê⁴²¹ d'
êkon' prosvêti⁴²² te h(řst)ъ.
I v'zdviže ego ot umi
vala. i privede i⁴²³ k' s(ve)to
mu marčelu⁴²⁴ b(i)sk(u)pu. i kr
izmoü ego nazn(a)mena⁴²⁵. i o
ltar' pos(ve)ti⁴²⁶. i pričest
iše⁴²⁷ se⁴²⁸ vsi⁴²⁹ têlu⁴³⁰ i kr'v
i g(ospod)a n(a)šego is(u)h(řst)ja. I v' on'žd
e⁴³¹ d(ъ)нь po polu dne. pove
lê lavdacii⁴³² k' sebê⁴³³ pri
vesti sisiniê⁴³⁴ i apron
iêna komitarien'skago⁴³⁵.

in Deum Patrem et Filium et Spiritum
Sanctum. Et ille respondit: Credo.
Et dixit ei Sisinnius
diaconus: Illuminet te Christus.
Et elevavit eum de pelvi:
et adduxit eum ad sanctum
Marcellum episcopum quem
crismate consignavit: et
altare consecravit: et participati
sunt omnes corpore et sanguine
Domini nostri Iesu Christi. Eodem
die post meridiem iussit
sibi Lauditius Sisinnium
diaconem praesentari:
Amproniano Commentariensi

- 414 vêrueši] verueši N2 N1 Lab2 Dab MR161 vêruete Mosk.
415 li] om. N1.
416 v b(og)a] v' g(ospod)a b(og)a N2 Vat6.
417 s(ve)ta] s(ve)tago N2 s(veta)go Vat6 Lab2 Mosk MR161.
418 vêruü] veruü N2 Lab2 Dab MR161 (Tu u Br MR161 završava služba u čast sv.
Marcelu i započínje služba u čast sv. Antunu opatu i zato tekst *I reče emu sisiniê ...
tolika zla tvoriti.* nedostaje.)
419 I] praec. čt(en)i(e) N2 N1 Lab1 praec. čt(en)i(e) Vat6 Mosk praec. čt(enie). Hum Dab.
420 emu] om. Vat6.
421 sisiniê] sisinêi N2 N1 Lab1 Hum Dab Mosk sisinii Lab2.
422 prosvêti] prosvêt'li N2 prosv(ê)tli Vat6 prosveti Lab2 pros(vê)tli Dab pros(vê)tlit'
Mosk.
423 i] ego Vat6.
424 marčelu] mar'celu N2 N1 Vat6 Hum Dab Mosk.
425 ego nazn(a)mena] naz'namena i N2 ego zn(a)m(e)na Vat6 ego nъz'namena
Lab1.
426 pos(ve)ti] po pos(ve)ti (sic!) Lab2.
427 pričestiše] pričis'tiše Dab.
428 se] om. N2.
429 vsi] om. N1 Lab1.
430 têlu] telu N2 Lab2 Dab Mosk.
431 v' on'žde] va on'žde N2 Lab1 va on'e N1 Vat6 Mosk va on'že Lab2 v' on'e Dab.
432 povelê lavdacii] lavdacii pov(e)lê N1 povele lav'dacii Lab2.
433 k' sebê] k sebe Lab2 k sebi Dab.
434 sisiniê] sisinêê N2 Mosk sisênêê d'êk(o)na Hum sisineê Dab.
435 komitarien'skago] kumen'tarien'skago N2 Hum kon'mêntarenskago N1
komentarskago Vat6 kon'mêtan'skago Lab1 kun'tarin'skago Lab2 komen'tariiskago
Dab komen'tar(ien)sk(a)go Mosk.

üže kr'čena. iže⁴³⁶ počē⁴³⁷ vь
piti⁴³⁸ i g(lago)lati⁴³⁹. Čto vi
potičet'⁴⁴⁰ d'êvl'⁴⁴¹ v b(o)ž
ih' rabeĥ'^{442,443} tolika zla
tvoriti^{444,445}. **☩** N(A) D(ь)N'
S(VE)T(A)GO
ANTONIĚ⁴⁴⁶ OPATA⁴⁴⁷.
ČT(EN)I(E)⁴⁴⁸.
B(la)ž(e)ni anton'⁴⁴⁹ opat'. e
gda⁴⁵⁰ bēše⁴⁵¹ v gradē⁴⁵²
patrisē⁴⁵³ v monosti
rē⁴⁵⁴ svoem' ne⁴⁵⁵ možaše⁴⁵⁶

iam baptizato: qui coepit
clamare et dicere. Quid vos
coartat dyabolus in Dei
servos tanta mala
exercere? **In**
sancti
Antonii abbatis.
L. la.
Beatus Antonius abbas
cum esset in civitate
Patras: in monasterio:
non valebat ...

⁴³⁶ iže] i N1 Lab1 om. Dab.

⁴³⁷ počē] poča Dab.

⁴³⁸ vьpiti] vapiti N2 Vat6 Lab2 Dab Mosk vap(i)ti Hum.

⁴³⁹ vьpiti i g(lago)lati] g(lago)lati i vapiti N1 Lab1.

⁴⁴⁰ potičet'] počitetъ (sic!) Lab2.

⁴⁴¹ d'êvl'] d'êvalъ N2 Mosk dēvalъ Lab2.

⁴⁴² rabeĥ'] rabêĥъ N2 Vat6 Lab1 Mosk ra)bêĥ' N1.

⁴⁴³ v b(o)žih' rabêĥ'] v r(a)bêĥъ b(o)žihъ Hum.

⁴⁴⁴ tolika zla tvoriti] t(a)kovaê tvoriti zla Hum.

⁴⁴⁵ tvoriti.] add. ti ž(e). Lab1. add. ti že g(ospod)i p(o)m(i)l(ui). Mosk.

⁴⁴⁶ antoniē] an'tona N2 Vat6 MR161.

⁴⁴⁷ **☩** N(A) D(ь)N' S(VE)T(A)GO AN'TONIĚ OPATA.] v navêčeri s(ve)t(a)go antoniē op(a)ta N1 (Iza toga u N1 od 315d/2 do 316/12 slijedi tekst kojega nema na dvolistu.) na s(ve)t(a)go antoniē opata. čtenie prvo. Pm n(a) s(veta)go ant(o)niē op(a)ta is(povêd-nika) Vat19 **☩** envara .žī. na d(ь)нъ s(ve)tago an'toniē op(a)ta isp(o)v(ê)dn(i)k(a) Lab1 n(a) d(ь)нъ s(ve)t(o)ga antona opata ispo(vêdnika) Lab2 n(a) s(veta)go an'ton(a). Hum нь s(veta)go an'tona opata Brib n(a) d(ь)нъ s(ve)t(a)go antona op(a)ta Dab **☩** na danъ s(veta)go an'toniē opata. Mosk n(a) d(ь)нъ s(veta)go antona opata Mav na svetago antona opata. Pt **☩** na s(ve)t(a)go antoniē op(a)ta Bar.

⁴⁴⁸ čt(en)i(e).] om. N2 Lab2 čt(e)nie Vat6 čt(en)i(e) Lab1 čtēnie prvo čti Pt.

⁴⁴⁹ anton'] an'tonii N1 Lab1.

⁴⁵⁰ egda] k'da Mav.

⁴⁵¹ bēše] biše Pm Lab2 Mosk Pt.

⁴⁵² v gradē] v grade Lab2 Mosk Pt.

⁴⁵³ patrisē] patrasē N2 N1 Vat6 Vat19 patrise Lab2 patrêsé Hum patrase Brib patriêr'se Dab patrasi Mosk Bar patricê Mav MR161 patriiscê Pt.

⁴⁵⁴ v monostirē] v' manas'tiri N2 Vat6 Bar v' manastirê N1 Pm Vat19 Lab2 Dab v' manastēri Lab1 v manast(i)rê Hum v manas'tire Brib Mosk v monost(i)rê Mav v moni-š'tiri Pt v monstirē MR161.

⁴⁵⁵ ne] i ne Lab1 praec. služ'be b(o)žie Mosk.

⁴⁵⁶ možaše] niraše Mav.

Literatura

- Diels, Paul. 1963. *Altkirchenslavische Grammatik*. 2. Auflage. Heidelberg : Carl Winter Universitätsverlag.
- Grabar, Biserka. 1972. Apokrifna djela apostolska u hrvatskoglagoljskoj literaturi, 3. Djela Pavla i Tekle. *Radovi Staroslavenskog instituta* 7, 5–30.
- Hamm, Josip. 1974. *Staroslavenska gramatika*. Četvrto izdanje. Zagreb : Školska knjiga.
- Leskien, August. 1962. *Handbuch der altbulgarischen (altkirchenslavischen) Sprache*. 8., verbesserte und erweiterte Auflage. Heidelberg : Carl Winter Universitätsverlag.
- Mihaljević, Milan. 1991. *Generativna fonologija hrvatske redakcije crkvenoslavenskog jezika*. Zagreb : Filozofski fakultet, Odsjek za opću lingvistiku i orijentalne studije.
- Mihaljević, Milan. 1997. Jezična slojevitost brevijara Vida Omišljanina iz 1396. godine. *Filologija* 29, 119–138.
- Nazor, Anica. 1995. Glagoljski rukopisi s vinodolskog područja. *Novljanski zbornik*, knjiga III, 43–68.
- Pantelić, Marija. 1965. Glagoljski brevijar popa Mavra iz godine 1460. *Slovo* 15–16, 94–149.
- Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije*. 1991–. Zagreb : Staroslavenski institut.
- Slovník jazyka staroslověnského*. 1959–97. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd.
- Štefanić, Vjekoslav. 1960. *Glagoljski rukopisi otoka Krka*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Štefanić, Vjekoslav. 1969. *Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije*, I. dio. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Tandarić, Josip. 1977. Hrvatskoglagoljski Padovanski brevijar. *Slovo* 27, 129–147.
- Tandarić, Josip. 1980. Osobine krčkih glagoljskih liturgijskih kodeksa. *Croatica Christiana Periodica* 6, 136–140.
- Vondrák, Wenzel. 1912. *Altkirchenslavische Grammatik*. Zweite Auflage. Berlin : Weidmannsche Buchhandlung.

A double leaf of the 14th century breviary from Novi Vinodolski Summary

The author describes a double leaf of a Croato-glagolitic breviary recently found in Novi Vinodolski. On the basis of illumination, paleographic and linguistic analysis this double leaf can be dated in the middle of the 14th century. Many paleographic and language traits, and especially illumination, connect it to the Krk glagolitic codices of the 14th century. Thus, the author assumes that the breviary to which this double leaf belonged comes from Krk or that its scribe was a Krk glagolite. This is the oldest Croato-glagolitic manuscript which can be now found in Vinodol. It is also important as an indicator of the existence of another big Croato-glagolitic breviary.

Ključne riječi: hrvatskoglagoljski brevijar, Novi Vinodolski, fragment
Key words: Croato-glagolitic breviary, Novi Vinodolski, fragment

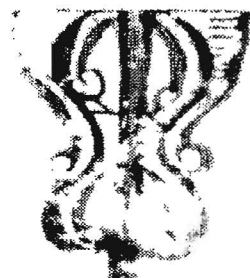
Inicijal I
u stupcu 1a

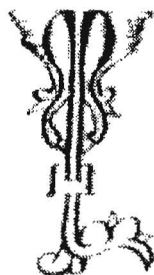
Inicijal I
iz BrVb2 146c

Inicijal I
u stupcu 1b

Inicijal V
u stupcu 1b

Inicijal V
iz M III4 220b

Inicijal Č
u stupcu 1c

Inicijal V
u stupcu 1d

Inicijal V
iz Br VO 291a

Inicijal V
iz M III4 92d

Inicijal T
u stupcu 2a

Slika 1. Inicijali

Inicijal T
iz Br Vb2 185c

Inicijal M
u stupcu 2b

Inicijal M
iz M III4 276c

Inicijal S
u stupcu 2b

Inicijal S
iz M III4 38b

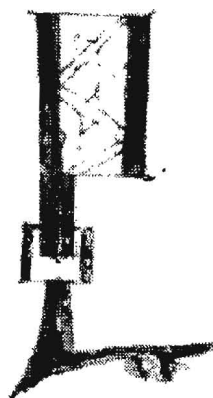
Inicijal T
u stupcu 2c

Inicijal T
iz M III4 47c

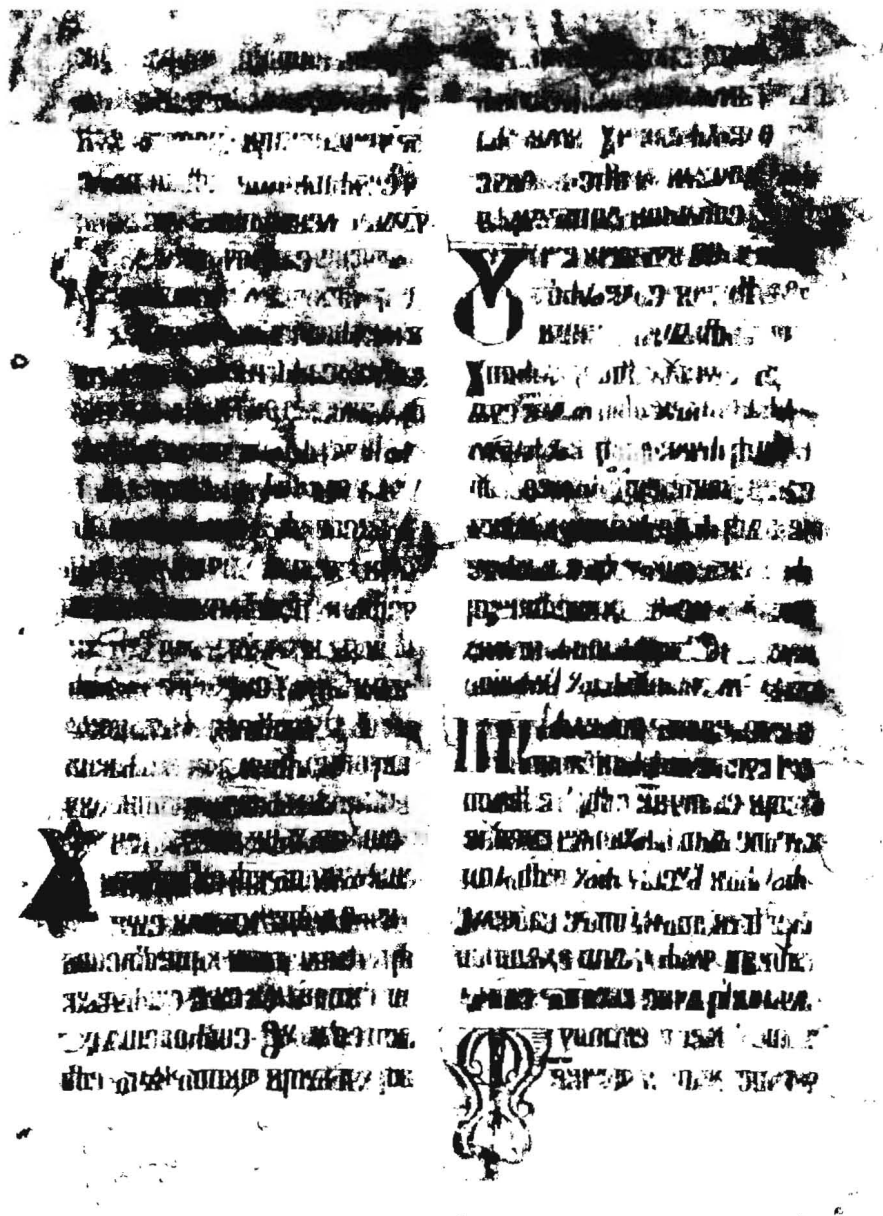

Inicijal I
u stupcu 2d

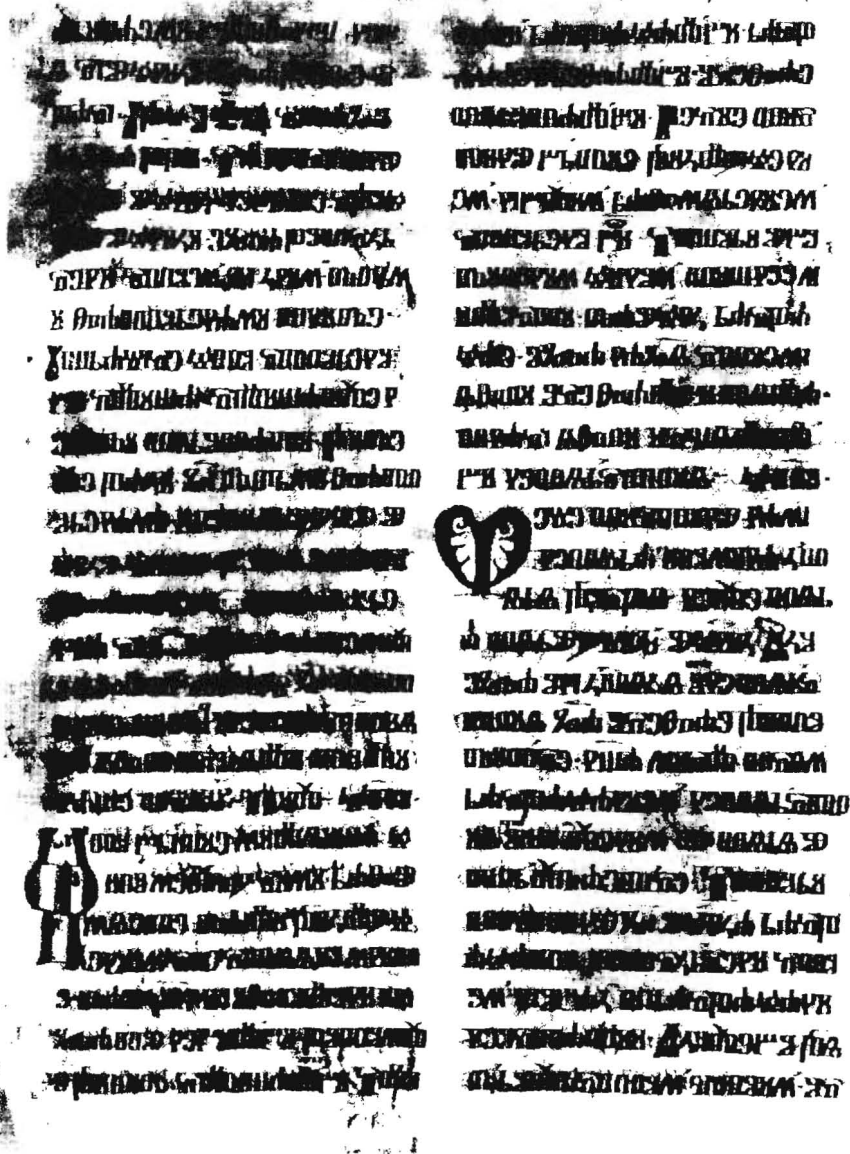

Inicijal B
u stupcu 2d

Slika 1. Inicijali

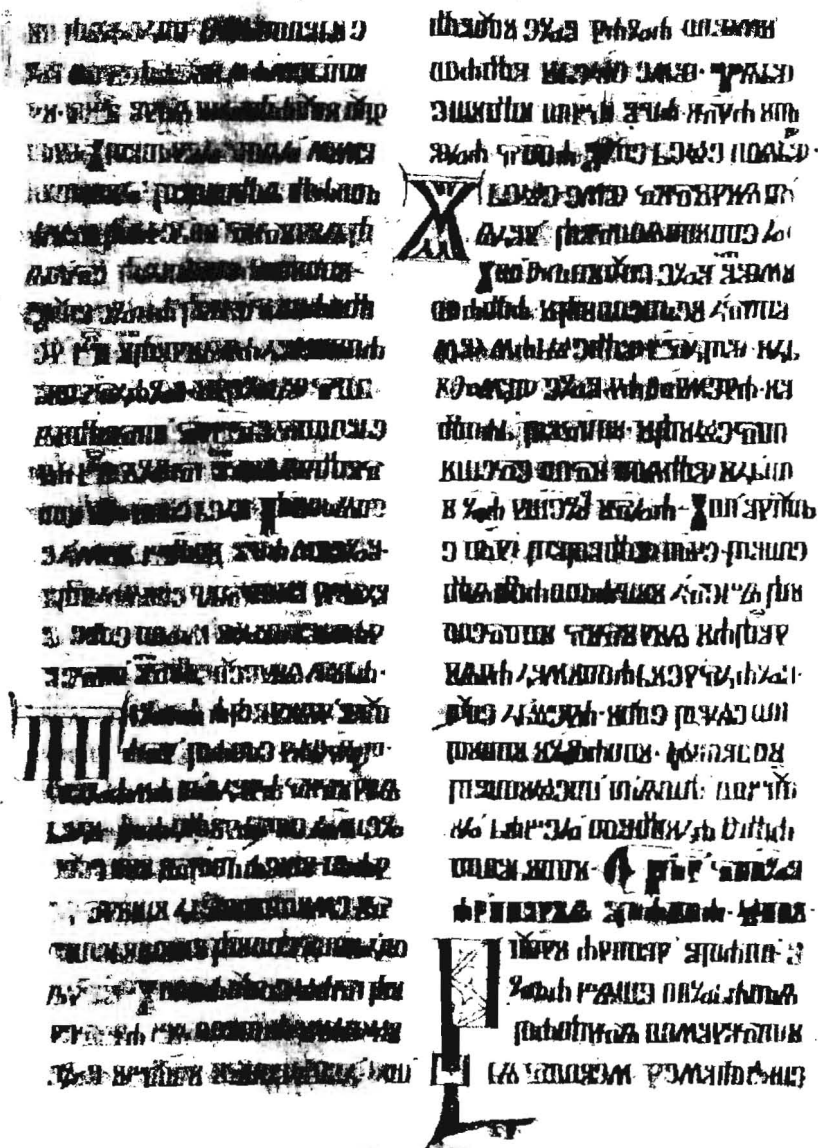
Slika 2. Dvolist, folio 1ab

Slika 3. Dvolist, folio 1cd

Slika 4: Dvolist, folio 2ab

Slika 5. Dvoлист, folio 2cd